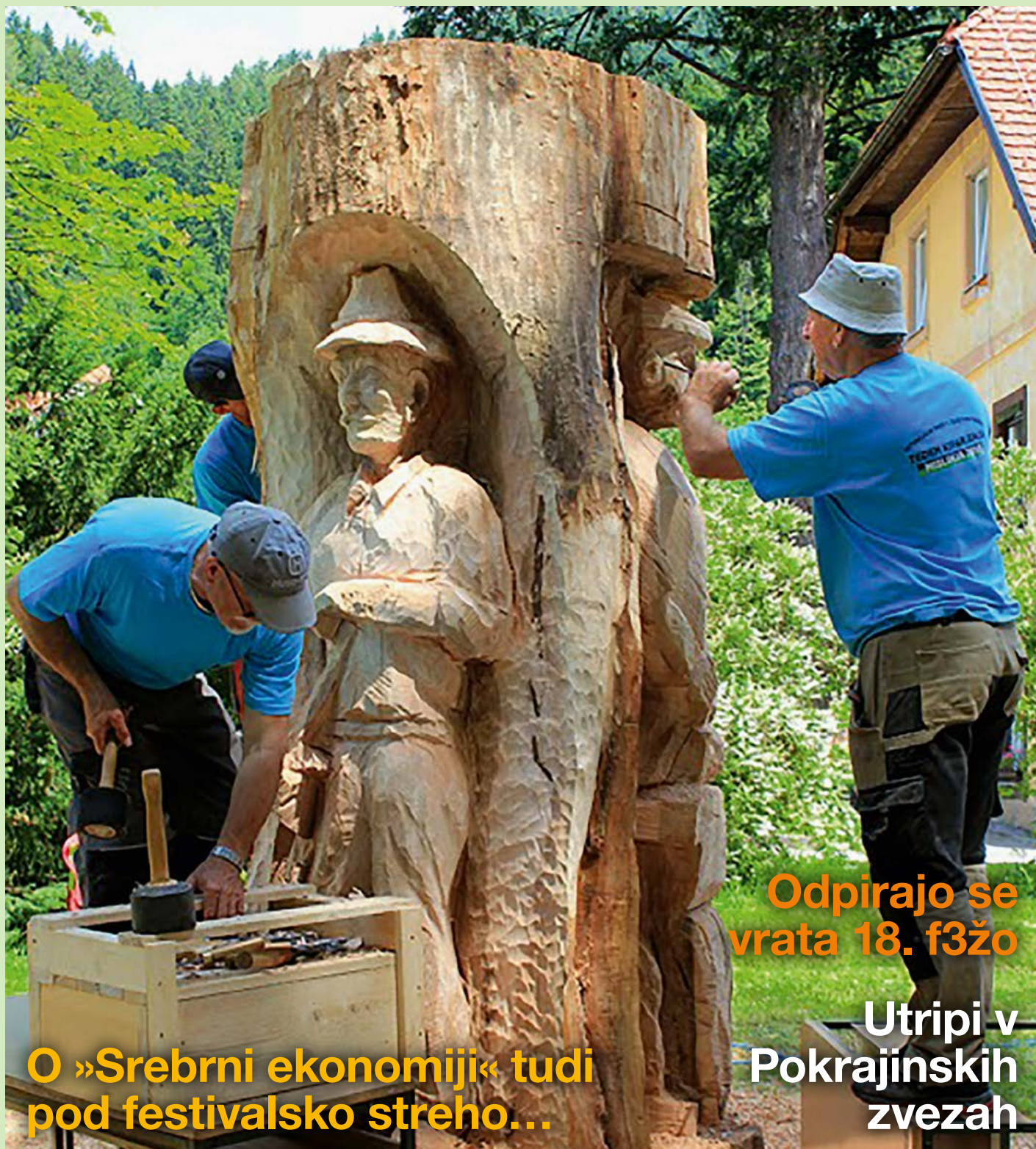

Revija Zveze društev upokojencev Slovenije

**Odpirajo se
vrata 18. f3žo**

**Utripi v
Pokrajinskih
zvezah**

**O »Srebrni ekonomiji« tudi
pod festivalsko streho...**

BESEDA VODSTVA ZDUS

Volitve so za nas zelo pomembne! 3

V ŽARIŠČU

Plesa, dobrih okusov in zanimivih delavnic poln
18. Festival za tretje življenjsko obdobje! 4
»Srebrna ekonomija« 5
Deklaraciji o načelih strpnosti in Stop obrekovanju. 7
Obiskala sem kočevske upokojece 8

MEDNARODNA DEJAVNOST

Domače interesne skupine, mednarodna omrežja
in zavzemanje za pravice starejših oseb. 9
Bodite pogumni, ne počutite se manjvredne,
starejši lahko prispevamo enako kot drugi! 10

KULTURA

»Radolško« poletje 11
V Stražišču na ogled cvetje v čipki 11
Udeleženci likovnega tečaja so postavili na ogled svoja dela . . 12
V Celju so peli prijatelji 13
Bogata ustvarjalnost 13

UTRIPI V POKRAJINSKIH ZVEZAH 14

PRAVILNIK O DELU VZAJEMNEGA
POSMRTNINSKEGA SKLADA 18

ŠPORT IN REKREACIJA 25

NAČRTUJMO, POTUJMO ...

Potovanje z avtobusom, namestitve in koristne informacije . . 26

EVROPSKO PISMO

Romana Tomc 28

VIHARIMO MOŽGANE 29

POD ZDUSOVIM ŽAROMETOM

Edvard Progar 30

JUBILEJI, OBLETNICE 30

V SPOMIN

Ančka Šumenjak 31

AVTONOSTALGIJA 31

OBVESTILA 32

Odjebi, stara!

To psovko, ne morem si jo razložiti drugače, sem zadnjič »ujel« v avtobusu mestnega prometa, ko sem se vračal s škodnega centra na Verovškovi, kamor sem odpeljal svoje vozilo na cenitev po prometni nesreči. Ta žena, »stara« torej, z vrečko v rokah, je nosila na svojih plečih manj kot šest križev, a že po členkih njenih rok sem laično ugotovil, da jo muči huda artroza, ki jo navadno spremljajo tudi hude bolečine. Gotovo vas zanima kaj je mladeniča, še s puhom na bradi, tako razjezilo, da je reagiral kot je.

Kot sem prvi hip razbral, nič kaj takega. Le prijazno ga je ogorčila, če bi ji odstopil sedež, ker težko stoji! Srep pogled mladeniča, uprt v nič hudega slutečo žensko, je bil zgovoren tako, kot njegovo dejanje. Ostali potniki, ki so bili priča temu ekscesu so se zgražali nad slišanim.

»Jej, jej, kakšna je današnja mladina,« je bilo slišati.

Današnja mladina je čisto v redu! Izstopajo posamezniki, ampak tako je pač na svetu bilo, in bo! Mladenič pa je s svojim kompanjonom čeblljal naprej, ne meneč se za vse druge, kot bi bila v avtobusu sama. Fant, ki se je peljal kdo vem kam, od kdo ve kod, star kakih sedemnajst let je vstal in odstopil sedež potniki v vidni zadregi zaradi vsega kar se je zgodilo. Avtobus pa je pripeljal na postajališče in obstal.

»A lahko nadaljujemo pot,« se oglasi eden od potnikov.

»Seveda, vendar takoj ko »pjeb« zapusti vozilo,« je bil odločen šofer in v njegovih besedah, ko se je pomikal proti mestu incidenta ni bilo niti malo omahovanja. Ena sama odločnost!

Presenečenost in samogovor mladeniča, ko so vse oči potnikov zrle vanj, bom preskočil.

Izstopil je. Ne le on, tudi njegov prijatelj...

Spontano odobravanje intervencije voznika, ki je imel dogajanje v svojem avtobusu ves čas pod nadzorom, pa je med potniki naletela na buren odziv.

»To bom pa napisala v časopis, za pisma bralcev,« je bolj sebi kot drugim pridala ena od potnic. Ne vem, če je! Jaz vsekakor sem.

Vaš urednik, Črt Kanoni

ZDUS PLUS, mesečna revija Zveze društev upokojecev Slovenije. Za izdajatelja Janez Sušnik, predsednik ZDUS. **Odgovorni urednik** Črt Kanoni, telefon: 01/62 05 481 e-pošta: urednistvo@z dus-zveza.si **Naslov uredništva:** ZDUSplus, Kebetova 9 1000 Ljubljana Telefon: 01/519 50 86 e-pošta: urednistvo@z dus-zveza.si **Uredniški odbor:** Mija Pukl, Vera Pečnik, Slavica Bučan, Mateja Peršuh, Jožef Miklavc in Črt Kanoni **Dopisniki PZDU: Celje:** Milena Brečko Poklič milena.poklic@gmail.com 041/629 820 **Dolenjska in B. krajina:** Marija Golob 041/370 560 **Gorenjska:** Slavica Bučan 041/347 030 slavica.bucan56@gmail.com **Koroška:** Željko Kljajič 031/387 660 zkljajic.kljajic@gmail.com **Pomurska:** Vijola Bertalanič vijola.ppzdums@gmail.com **Posavska:** Marija Krušič 051/725 412 makru27@gmail.com **S. Primorska:** Majda Marinič babicamm@gmail.com **Šaleška:** Jože Miklavc 041/693 369 joze.miklavc@gmail.com **Zasavje:** Milena Dimec 051 438 236 dimec.milena@gmail.com **Z. Podravje:** Irena Ferluga **Lektorica:** Barbara Borko, **Tisk:** Schwarz print d. o. o., Ljubljana **Fotografije:** D. Rihar, M. Peršuh, J. Rolih, N. Mahnič, Z. Taškar, R. Špes, M. Perčič, V. Rebolj, D. Lukić, V. Bertalanič, J. Miklavc, MBP, M. Golob, A. Zupanc, M. Ploj, F. Furek. **Oblikovanje in priprava za tisk:** NEBIA d. o. o., Nepodpisani članki so last uredništva oz. ZDUS. **Naklada** 3.500 izvodov **Cena** 0,99 EUR **ISSN 2591-0205 Naslovnica: MED USTVARJANJEM, foto Marica Roškar**

[https://www.facebook.com/
ZDUS-Zveza-drustev-upokojecev-Slovenije](https://www.facebook.com/ZDUS-Zveza-drustev-upokojecev-Slovenije)

ZDUSplus

Zveza društev
upokojecev Slovenije

Volitve so za nas zelo pomembne!

Pred časom je bila naša Zveza pobudnica spremembe Zakona o volitvah v DZ RS. Predlog je bil pripravljen na način, da bi imela tudi civilna družba, (nevladne organizacije in nestranske organizacije) pravico predlagati polovico, torej 44 poslancev, politične stranke pa prav tako 44 poslancev, vključno z obema poslancema Madžarske in Italijanske manjšine.

Etabilirana politika je tedaj ocenila naš predlog kot neprimeren za nadaljnji postopek, ker se je najverjetneje »prestrašila« prihoda večjega števila volivcev na volišča, saj bi bil predlog civilne sfere bolj demokratičen in sprejemljiv od trenutno veljavne zakonodaje, ker bi volilni upravičenci imeli možnost izbora tistega posameznika, za katerega menijo, da bi še najbolj zastopal njihove interese v DZ RS. Politične stranke (večina njih) želijo obdržati veljaven sistem in veljaven Zakon o volitvah v DZ, saj se voli politično stranko, na koncu pa izračun prinese tak izkupiček, na katerega pa volivci nimajo nobenega vpliva in matematika pove svoje.

Spremembe so zato nujno potrebne!

Tretjega junija so potekale volitve v DZ, na katere smo se v ZDUS temeljito pripravili. Na podlagi Memoranduma 2018, ki opredeljuje vse pomembne usmeritve trenutnega stanja, ki se vleče že desetletje, in ki ga doživljamo vsak po svoje, nimamo posebnih vzvodov in mehanizmov, da bi stvari premaknili v pravo smer. Ne gre le za problematiko strategije dolgožive družbe, ampak so v njem opredeljene in nakazane možnosti za slehernega državljana, ki pričakuje korenite spremembe, najbolj pa te pričakujemo mi, starejši!

Tomaž Banovec je s sodelavci pripravil dokument, ki bo za stari in mladi rod kažipot v katero smer je potrebno kreniti.

Tudi krajši, naj ga imenujem kar »operativni kažipot,« ki ga je pripravila podpredsednica Mija Pukl s sodelavci, je dokument s težo, saj nam kaže izvedljive rešitve, še posebej za prebivalce - državljane v tretjem življenjskem obdobju. Na oba dokumenta smo v ZDUS lahko upravičeno ponosni, **saj je kar deset predsednikov političnih strank naše predloge upoštevalo v koalicijskem sporazumu,** ki pa mu sam ne posvečam posebne pozornosti, saj bo potrebno počakati na osnutke tistih Zakonov, ki jih v ZDUS pričakujemo z največjo nestrpnostjo. **Takrat, ja takrat, se bomo pa sprijeli za uresničitev danih obljub pred volitvami!**

Osemnajstega novembra nas čakajo lokalne volitve. Kot doslej imajo spet glavno besedo politične stranke, le peščica kandidatov za občinske svetnike in župane prihaja iz nestranskih vrst. Vodstvo ZDUS je zato sklenilo, morda res malo prepozno, pa vendar, **da spodbudi politično voljo v posameznih DU, da se udeležijo lokalnih volitev s samostojnimi listami.** Seveda bi bil uspeh večji v kombinaciji z drugimi podobnimi društvi na osnovi partnerske porazdelitve kandidatov, nikakor pa ne na repu seznama, zgolj zato, da si evidentiran kandidat.

Dvanajstega septembra smo na seji Upravnega Odbora ZDUS obravnavali točko dnevnega reda, ki se je glasila: »Lokalne volitve 2018!« Pripravili smo navodila in predpise, kako na volitve. Diskusija je bila več kot zanimiva, saj so se nekateri člani že predhodno posvetovali s svojimi političnimi »botri« in so se na pobudo odzvali odklonilno, kar sem potihoma pričakoval, ne pa tako zelo izrazilo! UO ZDUS je sprejel kompromisen predlog! Vsako Društvo Upokoencev naj po svoji presoji

odloči o načinih kako na volitve, seveda v okviru veljavne zakonodaje. Tak pristop je seveda nedorečen že zaradi same odločitve, češ, **da je predrago in preutrudljivo.** Redki člani so pobudo sprejeli kot svežo in dobrodošlo pobudo k spremembam v lokalnem okolju. **S pasivnim pristopom ne bomo vidni in ne bomo pomembni igralci, zato na tem mestu že danes pozivam vse naše člane, da se udeležijo lokalnih volitev in obkrožijo tistega kandidata, za katerega vedo, da bo največ storil za njihov dobrobit.** V ZDUS bomo še naprej - v vseh organih in komisijah - pripravljali gradiva z zahtevami po spremembi volilne zakonodaje, čeprav se bojim, da bomo tudi v prihodnjih letih v ZDUS in piramidalno od PZDU do DU navzdol, okopavali vrtičke, bogate njive pa prepuščali drugim, ki bodo še naprej odločali o naši usodi!

V ZDUS je včlanjenih več kot 1/3 vseh upokoencev v državi in ker imajo do nas veliko kritik, zahtev in vprašanj, si večkrat tudi sam zastavljam vprašanje, kako do večjega števila članstva!?

Razmisliti bo potrebno, ali smo resnično mi tisti, ki moramo zgolj vleči upokojski voz po prašni poljski cesti, saj bi tudi oni drugi, ki niso naši člani, lahko po veljavni zakonodaji prispevali za nas in podobne organizacije simbolov Euro na leto? Zakaj pa ne! Morda je v ta prizadevanja potrebno vključiti naše partnerje v MeKoS-u, da se malo bolj usmerimo v medgeneracijsko učinkovitost, ki nam bi prinesla tiste glasove, ki bodo odločali o našem vsakdanjem življenju in o naši prihodnosti, o kateri zelo veliko govorimo. Ja, besede, besede besede, je nekoč prepevala Elda Viler.

Janez Sušnik,
predsednik ZDUS

Plesa, dobrih okusov in zanimivih delavnic poln 18. Festival za tretje življenjsko obdobje!

Od 1. do 3. oktobra bo ljubljanski Cankarjev dom obiskalo več kot 17.000 starejših iz vse Slovenije, ki bodo prestolnico obiskali zaradi tradicionalnega Festivala za tretje življenjsko obdobje. Letošnji že 18. Festival bo ponovno gostil številna društva upokojencev iz vse Slovenije in tujine, potekale bodo najrazličnejše predstavitve za kakovostno in zdravo staranje, bogat spremljevalni program na dveh odrih ter izobraževalni in strokovni program. Samo lani je dogodek soustvarjalo več kot 3.000 posameznikov.

Kulturni program – kjer se združuje vsa Slovenija

Na kar dveh odrih se bo predstavilo več kot 70 društev upokojencev z vse Slovenije. Potekali bodo **folklorni, orientalski, plesni nastopi** (Plesna skupina Iry Dance, Arabski klub v Sloveniji, Plesno kulturni klub Tince, Međimursko folklorno društvo Ljubljana), **pevski nastopi** zborov društev upokojencev, osnovnih in srednjih šol (Pevski zbor DU Metlika in Folklorna skupina OŠ Metlika, Ženski pevski zbor Trzinke) ter **kratke gledališke igre (Rdeči noski – Burleska, KD Šavrin in Anka Šavrinke – Muša zvalila Šavrin v Trst, Skupina Klas – Tradicionalni slovenski zajtrk, Dramsko literarna skupina MFDL – Takle mamó (o socialni podpori). Dnevni centri aktivnosti Ljubljana** (Mestna zveza upokojencev) bodo pripravili pevske nastope, predstavitve in delavnice zumba, aerobike, Tai-chi-ja, **Center aktivnosti Fužine – CAF** za obiskovalce pripravlja Muzikal Mama mia, predstavitve borilnih veščin ter Drums Alive (bobni v živo), na festivalu bo potekala tudi **predstavitve kulturne pestro-ti Občine Domžale**, ki nas bo popeljala

med pevske in folklorne nastope s pevsko skupino Janeza Cerarja Domžale in Ženskega pevskega zbora Staneta Habeta Domžale.

Izobraževalni program – zdravje, aktivno staranje in krepitev vseh mišic

Tradicionalno bo na festivalu potekal izobraževalni program v kar **treh predavalnicah** in v **Odrpti delavnici**. Program na temo **zdravja in aktivnega preživljanja prostega časa, socialne oskrbe, ustvarjalnosti, izobraževanja, dietetike, demence in otroški program** v letošnjem letu pripravljajo MO-GY Center zdravja d. o. o., Fitosan d. o. o., Spominčica, Zavod AS, Tosama, Združenje bolnikov s Cerebrovaskularno boleznijo Slovenije, Društvo psoriatikov, ZZB NOB, Orto nova, Srednja vzgojiteljska šola in gimnazija Ljubljana, Slovensko združenje zdravstvenih so/delavcev v revmatologiji, Zveza ljudskih univerz, Center zdravje vsem - center za krepitev mišic medeničnega dna, mag. Jože Škrli, Hospiccaffe, Šola zdravja, Revija Vzajemnost, Združenje za boljše življenje HumanUp in ostali.

Sejemska razstava – priložnosti za informacije iz prve roke

Sodelovanje na festivalu je do danes potrdilo že **več kot 120 razstavljalcev** s področij zdravja, zdrave prehrane, prehrambnih dopolnil, turizma in prostega časa, športnih aktivnosti, pripomočkov in izdelkov za starejše, izobraževanja starejših in socialnega varstva. Na dogodku bodo sodelovale še razne vladne organizacije, ministrstva in druge javne ustanove. Kot vsako leto pa se bo kot partner predstavila tudi Zveza društev upokojencev Slovenije, ki bo obiskovalcem ponudila številne informacije.

Strokovni program – stičišče idej in rešitev

Tudi strokovni program festivala bo postregel z bogatimi vsebinami. Na uvodnem srečanju strokovnega programa bo Tone Partlič, z odlomkom iz predstave Čaj za dve, uvodoma osvetlil **življenje starejših v institucijah**. Pogovor bo nato vodil še Andrej Jus iz Zveze društev upokojencev Slovenije (ZDUS). Tematike strokovnega programa pa se bodo sicer dotikale še **dolgotrajne oskrbe in kakovosti življenja starejših** v organizaciji Socialne zbornice in ZDUS, predstavljen bo **medgeneracijski sporazum** v organizaciji ZDUS in mladinskih organizacij, predstavljeni pa bodo še **izzivi vseživljenjskega učenja starejših**, prav tako v organizaciji ZDUS. Okroglo mizo na temo **Srebrne ekonomije**, kot enega večjih izzivov slovenskega gospodarstva, bo vodil Dušan Kidrič iz Združenja seniorjev Slovenije, zadnji dan festivala pa bo potekala še **mednarodna konferenca o učinkovitih ekosistemih na področju zdravstva in oskrbe**.

Mednarodna konferenca ITHACA – primeri dobrih praks iz tujine

Zadnji dan festivala, natančneje **3. oktobra 2018**, bo potekala tudi konferenca ITHACA, kjer bodo različni govorniki, predstavniki projektnih partnerjev ter vabljeni govorniki, predstavili dobre prakse in smernice, ki jih pri svojem delu uporabljajo za oblikovanje učinkovitih ekosistemov na področju zdravstva in oskrbe. Skupni glavni cilj projekta je izboljšati sodelovanje na področju zdravstva in kako vsem skupinam prebivalstva zagotoviti uravnoteženo ter visoko kakovostno oskrbo, ki bo pravočasna in ne bo odvisna od lokacije. Konferenca bo potekala pod vodstvom Fakultete za družbene vede, Centra za družboslovno informatiko.

18. FESTIVAL ZA *tretje* ŽIVLJENJSKO OBDOBJE

f 3 Ž O

1.–3. oktober 2018
od 9. do 18. ure
Cankarjev dom, Ljubljana

Vsi smo ena generacija!

VSTOP PROST!

Iščemo fotografa leta!

V okviru festivala bo vse **do 15. julija 2019** potekal fotografski natečaj v izvedbi **Komisije za tehnično kulturo pri Zvezi društev upokojencev Slovenije**. Ker je vsaka fotografija dragocena in izjemni dokaz našega bivanja, kot tudi krasen

medij izražanja, smo se odločili, da letni natečaj za najboljšo fotografijo razširimo v celoletnega in na mesečnih žiriranjih izberemo in damo priznanje najboljšim fotografom v dveh kategorijah: **obrazi in prosta tema**. Izbori se bodo izvajali mesečno in vse izbrane fotografije bodo

prišle v selekcijo za končni izbor fotografije in **fotografa leta**. Vsak sodelujoči lahko enkrat mesečno v eni ali več pošilk pošlje do 5 fotografij na vsako od razpisanih tem na naslov fotozdus@gmail.com. Vstop na festival je prost. Več na www.f3zo.si.

»Srebrna ekonomija«

Na ZDUS-u je pred poletnimi počitnicami potekal Strokovni posvet za pripravo vsebine okrogle mize na temo Srebrne ekonomije, ki bo potekala v času 18. Festivala za tretje življenjsko obdobje. Gradivo za strokovni posvet sta pripravila Jožica Puhar, članica Strokovnega sveta ZDUS, in Boris Janez Bregant, predsednik Komisije za gospodarstvo in turizem.

Vsebinska pojma Srebrna ekonomija je sila kompleksna in terja poglobljeno analizo s sintezo dobrih praks v Evropskih državah, po drugi strani pa tudi vsega, kar je bilo dobrega doma, a smo to zavrgli. V uredništvu revije ZDUSplus smo prepričani, da bo okrogla miza med odmevnejšimi dogodki na **f3zo**, zato razmišljanje **Borisa J. Breganta** (ki je bilo podlaga za pripravo vsebine okrogle mize) objavljamo v celoti. Evropska komisija je letošnjega marca objavila poročilo z naslovom Srebrna ekonomija (ang. *The Silver Economy*), ki v uvodnem predstavitevem delu prikazuje demografska in ekonomska pričakovanja vezana na starejši sloj prebivalstva med leti 2015–2025. V poročilo se je poglobil predsednik komisije za gospodarstvo in turizem v ZDUS-u, Boris Bregant, in nastal je zanimiv povzetek, sila pomemben za slovenske razmere. V letu 2015 je bilo v Evropi 199 milijonov ali 39 % prebivalcev EU starejših od 50 let. Ta sloj je potrošil 3.700 MRD EUR na letni ravni ali 1.550 EUR na posameznika. Leta 2025 bo število takih oseb naraslo na 220 milijonov, po izračunih pa naj bi trošili 6.400 MRD EUR ali 2.400 EUR mesečno na starejšega državljanca Unije. Ta sloj prebivalstva je leta 2015 za svoje potrebe zaposloval 78 milijonov delavcev, leta 2025 naj bi se to število povzpelo na 88 milijonov zaposlenih za potrebe starejših nad 50 let. Vse te impozantne številke so dvignile Evropo na noge in zahtevajo resno obravnavo pri vseh članicah EU. Zanimivi so tudi podatki o deležu starejših glede na družbeni pri-

Avtorja gradiva za okroglo mizo o Srebrni ekonomiji, Jožica Puhar in Boris J. Bregant

zvod, ki kaže, da v višje razvitih državah, razen redkih izjem, hitreje raste delež starejših in tudi njihova poraba. Zanimivi so zlasti podatki o namenu porabe sredstev starejše populacije. Če stroškom bivanja prištejemo še stroške transporta in vzdrževanja bivalnih objektov, porabijo 44,2 % sredstev, za hrano, pijačo, alkohol, tobak, restavracije in hotele 37,6 %, preostanek, 25,9 % pa za investicije, v katere sodi vla-

»V letu 2015 je bilo v Evropi 199 milijonov ali 39 % prebivalcev EU starejših od 50 let. Ta sloj je potrošil 3.700 MRD EUR na letni ravni ali 1.550 EUR na posameznika. Leta 2025 bo število takih oseb naraslo na 220 milijonov, po izračunih pa naj bi trošili 6.400 MRD EUR ali 2.400 EUR mesečno na starejšega državljanca Unije.«

ganje v rekreacijo in kulturo, zdravje, potovanja, oblačila, informiranje in izobraževanje. Predvideva se, da bo starejša populacija l. 2060 zapolnila 70 % ležalnega časa v bolnišnicah. S podaljševanjem življenjske dobe se ta delež, zaradi večje verjetnosti potrebe za bolnišnično zdravljenje in rastočega deleža starejših, povečuje do neobvladljivih dimenzij. Naglo se povečujejo tudi potrebe po socialni pomoči, saj ta populacija potrebuje bistveno več pomoči pri gibanju in dnevni negi. Nujno bo treba poiskati načine daljšega bivanja v domači oskrbi, tudi s pomočjo izboljšanja informatike v zdravstvu in socialni pomoči. To bo odpiralo nove možnosti zaposlovanja na področju informatike. **Spremeniti bo potrebno življenjski slog za ohranjanje zdravja z več gibanja, miselnih aktivnosti, racionalnejšo rabo zdravil in drugih medikamentov. Ključ rešitve je torej v preventivi.**

Pričakuje se, da bo novorojeni moški dočakal v povprečju 78 let, ženska pa 84 let. Ob vseh ukrepih se pričakuje, da bo le polovica let nad 65 potekala v normalnih

zdravstvenih razmerah, druga polovica pa z znatnimi zdravstvenimi potrebami. To bo zahtevalo tudi ustrezne transportne rešitve v povezavi z zdravjem in ostalimi potrebami starejših. Če ne bo ustreznih rešitev, bo ta populacija vse bolj izolirana. Zanimivo je, da že danes populacija starejša od 85 let 80 % časa preživi doma ali v zaprtih prostorih. V večini članic EU se trudijo podaljševati delovno aktivno obdobje, tako v polnem kot delnem času, vendar vselej tako, da je za starejše tudi finančno in ekonomsko zanimivo. Interesantno je, da višek teh sredstev starejša populacija vlaga v nove zaposlitve, ki pozneje koristijo tudi mlajšim generacijam. Evropske države intenzivno razvijajo **Srebrno ekonomijo** na področjih nevrologije, kardiologije monitoringa na daljavo, racionalnejšega predpisovanja zdravil, in drugih potreb starejših vezanih na ohranjanje mentalnega zdravja, srebrnega turizma z vključevanjem zdravstvenih in rekreativnih storitev, gradnji primernejših stanovanj in ustrezno urejene okolice za starejše, vključno s pametnimi hišami, ki omogočajo neodvisno življenje starejšim in zunanjo ureditvijo, prijazno za gibalno ovirane osebe, izobraževanje za aktivni in zdrav življenjski slog, vseživljenjskega učenja s prijaznimi univerzami za tretje življenjsko obdobje in na področju mobilnosti z vključevanjem samovoznih vozil v javnem prometu. **In kje smo tukaj mi?**

Problem staranja je v Sloveniji zaradi bega delovno aktivne in bolj izobražene populacije v rodni dobi še hujši, kot so prikazana evropska povprečja. **Nam preti tudi naglo zmanjševanje populacije slovenskega porekla.** Zanimivo bi bilo videti podatke, ki smo jih posredovali za izdelavo študije glede porabe sredstev po starostni strukturi in namenu porabe. Vsekakor bi bilo zanimivo primerjati celotno porabo in relativne deleže individualne porabe in porabe javnih sredstev. Nesporno je v Sloveniji znatno manjša poraba za bivanje zaradi večjega števila stanovanj v zasebni

rabi in manjših stroškov vzdrževanja in nižjih davkov na nepremičninsko premoženje. Delež porabe za hrano in pijačo je pa celo višji! Podobna je poraba za investicije, kjer pa za izobraževanje starejših porabimo še manj kot v Evropi. Glede na razpoložljive podatke o prihodkih zaposlenih in upokojencev smo po porabi na prebivalca nesporno daleč od evropskega poprečja. Zaskrbljujoče je stanje pri upokojencih, kjer jih 40 % živi pod pragom revščine, ob upoštevanju povprečne pokojnine pa smo vsi upokojenci na robu revščine. Pri takem stanju bi morali, če želimo slediti evropskim trendom, bistveno več javnih sredstev nameniti v vlaganja za potrebe starejše populacije. Pri nas moramo vzporedno z vsemi (pre)potrebnimi aktivnostmi poiskati rešitve za večji dohodek zaposlenih in posledično višje pokojnine. Tega se ne da doseči v kratkem času, zato je potreben dolgoročni načrt, ki nekajkrat presega obdobje enega mandata vlade. Za doseg tega cilja pa so nujne spre-

»Problem staranja je v Sloveniji zaradi bega delovno aktivne in bolj izobražene populacije v rodni dobi še hujši, kot so prikazana evropska povprečja. Nam preti tudi naglo zmanjševanje populacije slovenskega porekla.«

membe davčne politike, večjega vlaganja v raziskave in razvoj in vitkejšo in bolj učinkovito državno upravo. Nesporno je, da bo treba podaljšati delovno aktivno obdobje življenja. V Sloveniji Zakon o invalidskem in pokojninskem zavarovanju sicer predvideva podaljševanje delovne dobe, vendar razmeroma zanemarljiv odstotek zaposlenih dejansko dočaka to dobo na delovnem mestu. V glavah imamo še vedno misel za iskanje možnosti predčasne upokojitve. *Delodajalci in zakonodaja dopuščata*

in celo stimulirata predhodni odhod na čakanje na Zavodu za zaposlovanje. Destimulativno pa je tudi zmanjševanje pravic do pokojnine v primeru zaposlitve upokojenih oseb.

Ljudske univerze so zelo aktivne pri oblikovanju programov za starejše, vendar skoraj vedno v smeri dopolnilnih znanj za osebno rabo in zabavo, le malo pa za spodbujanje dopolnilnih zaposlitev starejših. Vsem so tudi znane težave na področju zdravstva. Ves čas iščemo najboljše rešitve, realno pa se podaljšujejo čakalne dobe in zmanjšujejo pravice zavarovancev. Tega gordijskega vozla brez znatnega napredka informacijskih sistemov na področju zdravstva ne bomo izboljšali. Primer dobre prakse je poskus elektronske obdelave področja paliativne oskrbe, zlasti zaradi naglega staranja in s tem povezanih potreb po tej specialnosti na področju zdravstva.

V bolnišnicah in DSO vse bolj primanjkuje ustreznih posteljnih kapacitet. Rešitev je enako kot v Evropi, čim daljše bivanje v normalnem bivalnem okolju. Nujno bo potrebno urediti dostope do višje ležečih stanovanj, tudi tam kjer so dvigala, otežen pa je dostop do le-teh. Na trgu so sicer dosegljive naprave in pripomočki za olajšanje izvajanja osebne higijene in oskrbe starejših, tu pa bo nujno sofinanciranje na nivoju občin in države, tako v posodobitve kot v gradnjo večjega števila pametnih stanovanj za starejše. Kadrov na področju nege starejših ni dovolj, zato bo nujno iskati možnosti vključevanja in izobraževanja večjega števila prostovoljcev. Zato pa je treba dopolniti Zakon o prostovoljstvu z ustreznim sistemom stimulacij za prostovoljce. V Evropi so znani primeri dobrih praks na tem področju. Prostovoljci bodo morali skrbeti tudi za mobilnost starejših. Ker bodo v prihodnosti to nalogo prevzela samovozna vozila, bi prostovoljci lahko že sedaj pomagali pri razvoju teh vozil in izobraževanju starejših za varno rabo. Zato bi bilo prav, da se tako testiranje čimprej omogoči.

V vse to bo morala nova Vlada RS čim hitreje ugrizniti in pripraviti ustrezne programe s projekti in jih dati v obravnavo tudi ustreznim Nevladnim organizacijam. Najti bo potrebno dodaten denar za izboljšanje življenjskih pogojev starejših na domu, vse to pa mora biti naravnano dolgoročno z jasno opredeljenimi cilji te in bodočih vlad. Dolžnost civilne družbe pa mora postati sodelovanje in vzgoja za racionalno sprejemanje takih projektov, kar je tudi predpogoj medgeneracijske solidarnosti.

Boris J. Bregant, foto ČK

Deklaraciji o načelih strpnosti in Stop obrekovanju

Izobraževalni center Eksena je v okviru človekoljubnega projekta »Mi smo ZA STRPNOST!« na »turneji strpnosti« v podporo strpnosti podaril Zvezi društev upokojencev Slovenije (ZDUS) slovenski prevod svečane mednarodne listine, Deklaracijo o načelih strpnosti ter avtorski dokument Deklaracijo stop obrekovanju. Deklaracija o načelih strpnosti je leta 1995 sprejela organizacija UNESCO in vsebuje univerzalno in brezčasno sporočilo o strpnosti, sožitju in miru. V deklaraciji je podana mednarodna definicija strpnosti, ki se med drugim glasi:

»Strpnost je spoštovanje, sprejemanje in priznavanje bogate raznolikosti naših svetovnih kultur, naših oblik izražanja in načinov biti človek. Spodbujajo jo znanje, odprtost, sporazumevanje in svoboda misli, vesti in prepričanja ... Strpnost ni popustljivost, prijaznost ali prizanesljivost. Strpnost je predvsem aktiven odnos, ki ga spodbuja priznavanje univerzalnih človekovih pravic in temeljnih svoboščin drugih.« Na »turneji strpnosti« (<http://www.eksena.si/projekti/mi-smo-za-strpnost/turneja-strpnosti/>) Eksenova delegacija strpnosti Unescovo deklaracijo osebno poklanja najvišjim predstavnikom države, lokalnih skupnosti, nevladnih organizacij, medijev, zasebnega sektorja, umetnikom, športnikom ter predstavnikom drugih področij življenja, v gesti zgleда in skupne svečane simbolne podpore strpnosti. **Deklaracijo o načelih strpnosti** (<http://www.eksena.si/deklaracija-o-nacelih-strpnosti/>) ter avtorsko **Deklaracijo stop obrekovanju** (zaenkrat samo v fizični obliki), so v imenu ZDUS-a sprejeli

Od leve proti desni, podpredsednica ZDUS Mija Pukl, dr. Nejc Jelen, Izobraževalni center Eksena, predsednik ZDUS Janez Sušnik in podpredsednica ZDUS Vera Pečnik

predsednik Janez Sušnik ter podpredsednici Mija Pukl ter Vera Pečnik. Vodstvo ZDUS podpira in pozdravlja takšne projekte, saj sta strpnost in spoštovanje, še posebno do starejših, eni izmed najpomembnejših vrednot v naši družbi. Projekt Stop obrekovanju je projekt ozaveščanja o problematiki obrekovanja in spodbujanja dviga kulture odnosov in komunikacije. Obrekovanje je med ljudmi v splošnem nezadostno prepoznana oblika nestrpnosti in agresije, ki ima resne destruktivne posledice, tako na ravni posameznika, kakor na ravni družbe. Obenem obrekovanje v sodobnem svetu elektronskih komunikacij, interneta in družbenih omrežij dobiva nevarne nove razsežnosti, kar je še posebej očitno ne samo skozi

velik porast obrekovanja na svetovnem spletu, ampak tudi razraščanje sovražnega govora in t.i. lažnih novic, ki so po našem prepričanju tudi vrsta obrekovanja. V okviru kampanje ozaveščanja o problematiki obrekovanja so člani Izobraževalnega centra Eksena pripravili petico »Za svetovni dan stop obrekovanju«, s katero želijo to pobudo pripeljati na svetovni nivo in doseči, da Organizacija Združenih narodov razglasi svetovni dan stop obrekovanju in sicer 10. oktobra, ker je na ta dan svetovni dan duševnega zdravja, obrekovanje pa predstavlja mentalno in čustveno nezdravo vedenje, ki škoduje duševnemu zdravju tako tistega, ki obrekuje, kot tistega, ki je obrekovan.

Besedilo in foto, Mateja Peršuh

Obiskala sem kočevske upokoјence

V začetku avgusta me je v imenu Društva upokoјencev Kočevje povabil na obisk njihov predsednik, spoštovani gospod Jože Kozina. Vedela sem, da je to društvo, ki šteje skoraj 2000 članov, toda niti predstavljala si nisem, da je to društvo ZA VSE! Že med potjo sem si ogledovala, kako hitijo na tem območju graditi kolesarsko stezo, da povsod nekaj delajo, da so polja lepo obdelana, da je poskrbljeno za varnost pešcev in še in še bi lahko naštevala. Pri avtobusni postaji me je počakala njihova podpredsednica, ga. Barbka Bižal Kolar in peš sva prehodili nekaj metrov, ko sem v čudovitem zelenem okolju zagledala staro meščansko vilo, na kateri so ravno obnavljali pročelje in vhod. In na vse začudenje mi podpredsednica Barbka pove, da je ta vila njihova! Ne morem povedati, kako prijetno sem bila presenečena in še bolj, ko sem vstopila v notranjost, kjer sta me pričakala predsednik Jože Kozina in tajnica Marija Jerbič. Po nadvse prijaznem sprejemu so mi pokazali prostore in verjemite, da sem ostala odprtih ust: nešteto pokalov, učilnica za računalniško izobraževanje, soba za pikado, soba za športne aktivnosti, ročna dela, in še veliko drugega ... seveda pa tudi pisarna predsednika, tajnice, podpredsednice itd. Vse izgleda kot izjemno urejena hiša z velikim pridihom domačnosti.

Predsednik mi je povedal, da društvo obstaja od leta 1950, aktivni so v programu Starejši za starejše, ukvarjajo se skoraj z vsemi športi, primernimi za nas upokoјence, člani so aktivni tudi v pevskem zboru,

Prostori DU Kočevje so reprezentančni

pri ročnih delih, plesu, bralnem krožku, udeležujejo se letovanj od Izole do Hvara, in organizirajo razna srečanja in druženja. Dragi naši soupokoјenci iz Kočevja: Čestitam! Prepričana sem, da bo zaradi vas, in tistih, ki so podobni vam, predsednik Jože Kozina, naše združenje ostalo vrednota.. Takšne ljudi rabimo povsod, da prenašajo dobro voljo in aktivnosti.

In nato drugo presenečenje: vsak mesec jim njihova radijska postaja UNIVOX nameni eno uro programa z naslovom Modri prstan v kateri razpravljajo o raz-

ličnih temah, nazadnje je beseda tekla o Zakonu o dolgotrajni oskrbi, ki se pripravlja že 14 let in bi končno le moral ugledati luč sveta, ter tudi o nasilju, ki se pojavlja nad starejšimi; kolegici iz društva sta napovedali še aktualne novice in seveda čestitke vsem, ki praznujejo okrogle rojstne dneve. Spoštovani predsednik Jože Kozina, ponosna sem na vas in vašo organizacijo in želim si, da nam ob naslednjem srečanju poveste, kako vam to uspeva.

*Vera Pečnik, podpredsednica
ZDUS, foto DU Kočevje*

1.oktober, Mednarodni dan starejših

Uprimo se starostni diskriminaciji

Domače interesne skupine, mednarodna omrežja in zavzemanje za pravice starejših oseb

Iz analize, ki obravnava primer Slovenije

Doktorica Annie Herro, raziskovalka na post-doktorskem študiju univerze v Sydneyu* je izdelala študijo o medsebojnem vplivanju mednarodnih omrežij zagovornikov določenega mednarodnega projekta ali pobude (Transnational Advocacy Network – kratko TAN, v nadaljevanju) in nacionalnih nevladnih organizacij v posameznih državah. Ugotavlja, kako te povezave vplivajo na stališča in poteze države in njene oblasti. Pravi, da znanstveniki večinoma raziskujejo vpliv mednarodnih (nacionalnih) mrež na državno raven, njo pa je zanimalo, kako in zakaj se nacionalne nevladne organizacije vključujejo v ponujene kampanje in projekte, ki jih propagirajo mednarodna omrežja in kako pri tem oboji vplivajo na politiko in ravnanje države.

Želi prispevati k razumevanju okoliščin, v skladu s katerimi TAN uspevajo z odkrivanjem interakcij med nacionalnimi interesnimi skupinami, ter ključnih povezav med mednarodnimi in domačimi skupinami, ki so odgovorne za oblikovanje omrežja in s tem potencialno izvajanje vpliva. Pri pripravi analize je uporabila širok spekter objavljene strokovne literature in znanstvenih raziskav, izvedla pa je tudi okoli 30 intervjujev s poznavalci izvajanja določenih projektov in vanje vključenih posameznikov, ki so lahko obogatili teoretične osnove z neposredno prakso ali s svojimi mnenji. Pri teoretičnem delu analize navaja tudi gradiva in vključuje citate slovenskih avtorjev (A. Bebler, M. Gabrič, M. Kožuh–Novak, L. Lorber, I. Lukšič, M. Mrak, D. Zajc). Med intervjuji

*dr. Annie Herro je podpredsednica katedre za postdoktorske raziskave na Šoli za družbene znanosti Univerze Novega Južnega Walesa (New South Wales), Univerza New South Wales (UNSW, UNSW Sydney) je avstralska javna raziskovalna univerza, ki se nahaja v predmestju Sydneya, v Kensingtonu.

pa omenja dr. Matejo Kožuh–Novak in avtorico tega članka, s katerima se je pogovarjala o okoliščinah slovenske podpore Konvenciji in delu Odprte delovne skupine ZN za staranje (OEWGA), ki je bila leta 2010 ustanovljena za proces njene priprave. Prvotna naloga OEWGA je bila pregled »obstoječega mednarodnega okvira človekovih pravic za starejše« ter »opredelitev možnih vrzeli in kako jih najbolje rešiti«. Leta 2012 pa je Generalna skupščina ZN s sprejemom resolucije razširila pooblastilo in zadolžila OEWGA, da »preuči predlo-

»Analiza je v bistvu študija primera, to je samostojnega nastopanja Slovenije pri delu in zasedanjih OEWGA. Avtorica pravi, da je Slovenija presenetila s tem, ko je šla »sama naprej«. Odločitev je bila še bolj zanimiva, ker je bila Slovenija takrat, ko se je predsednica ZDUS prvič udeležila zasedanja, kot del globalne ekonomske krize v težkih gospodarskih razmerah in na robu potrebe po reševanju s strani EU.«

ge za mednarodno pravni instrument za spodbujanje in zaščito pravic in dostojanstva starejših oseb«. Resolucije je bila sprejeta, toda z velikim številom vzdržanih glasov. Med njimi so bile države EU. Evropska Unija je zavračala trditev, da v obstoječem normativnem okviru zaščite človekovih pravic obstajajo vrzeli v zvezi s starejšimi ljudmi in se zato odrekla prizadevanjem za vzpostavitev »novih pravic« s konvencijo. Poudarjali so izvajanje obstoječih trdih in mehkih norm, vključno z Madridskim mednarodnim Akcijskim načrtom za staranje kot najboljšo potjo naprej. Uresničevanje nove konvencije bi bilo po mnenju mnogih tudi precej drago.

Primer Slovenije

Analiza je v bistvu študija primera, to je samostojnega nastopanja Slovenije pri delu in zasedanjih OEWGA. Avtorica pravi, da je Slovenija presenetila s tem, ko je šla »sama naprej«. Odločitev je bila še bolj zanimiva, ker je bila Slovenija takrat, ko se je predsednica ZDUS prvič udeležila zasedanja, kot del globalne ekonomske krize v težkih gospodarskih razmerah in na robu potrebe po reševanju s strani EU. Pravno usklajevanje v mednarodnih organizacijah, ki temeljijo na soglasju, je zelo pomembno. Enotnost v EU je del vseh prednostnih nalog zveze. Države so tehnično res enake, toda med njimi so velike razlike v fizični in ekonomski moči, strokovni opremljenosti, finančnih podlagah itd., kar opredeljuje tudi možnosti, da so njihove ideje slišane in predlogi sprejeti. Dejstvo je, da večje in močnejše države v EU vodijo, ostale pa nekako sledijo. Od kod torej izvodi Slovenije, relativno majhne, nove članice EU, da se odloča po svoje in prelomi s soglasjem v EU, ki je nasprotovala oblikovanju takšne pogodbe? Skozi analizo avtorica opisuje razmere v Sloveniji, zgodovinske in razvojne značilnosti, ugotavlja, kje bi bili lahko vzroki za njeno odločanje in to primerja med drugim s stališčem Hrvaške v tistem času in z razmerami in stališči Češke, bližnje srednjeevropske sosedice z drugačnim zgodovinskim ozadjem.

Velik pomen pripisuje razmeram v katerih je Slovenija delovala že pred letom 1990, saj je v ustavnih pogojih nekdanje skupne države oblikovala in izvajala svoj sistem socialnega varstva in preko tega zagotavljala tudi velik del najbolj vitalnih človekovih pravic. Omenja pomembno geografsko bližino zahodnih evropskih demokracij in odprtost države, ki je omogočala pridobivanje znanja in prenos praktičnih modelov. Omenja samoupravljanje kot družbeni sistem, ki je bil orientiran na pomembno vlogo človeka in vseboval neko obliko samoumevnosti zagotavljanja pravic v danih možnostih in okvirih, ne glede na osebne karakteristike posameznikov, vključ-

no s starostjo.

Da je največja in najbolj vplivna nevladna organizacija, to je ZDUS, prisluhnila pobudam TAN v času po letu 2008, pa lahko vzroke iščemo najprej v položaju starejših ljudi, ki se je po nastopu ekonomske krize hitro slabšal, tudi zaradi drugačnih vladnih prioritet in posledično njenega nespoštovanja že sprejete zakonodaje (predvsem na področju zagotavljanja ustreznih pokojnin) ter ugodne klime pri Ministru za zunanje zadeve, ki je v okviru vladne garniture edini pokazal resno za-

interesiranost za konvencijo. V prvih stikih z Odprto delovno skupino je bilo prisotno Ministrstvo za delo, ki pobude ni prenašalo v svoje okolje. »V ambiciji Slovenijo jasneje profilirati v mednarodnem prostoru in jo postaviti ob bok vplivnim državam«, je minister Erjavec pobudo sprejel kot dobrodošlo orodje za doseganje teh ciljev. Slovenija je imela v načrtu kandidaturo za vodenje Sveta za človekove pravice ZN, kar bi bila dodatna vzpodbuda tako za njeno uveljavljanje kot za povečanje možnosti prodirati s svojimi pobudami v mednarodnih odnosih

in organizacijah. Posebej poudarja, da si je Slovenija želela (in si verjetno še želi, op. avt.) oblikovati in posredovati svoja stališča do določenih mednarodnih izzivov, pokazati svoj odnos do pobud in predlogov, da ni vedno del neke skupne misli, ki se ji je prilagodila ali celo podredila. Omenja politično stranko (DeSUS) in njene ambicije v pripravah na volitve kot primer direktnega vplivanja med NVO in oblastjo.

(se nadaljuje)

Jožica Puhar, članica
Strokovnega sveta ZDUS

Bodite pogumni, ne počutite se manjvredne, starejši lahko prispevamo enako kot drugi!

Zadnje poletne dneve sem se na pobudo HelpAge International na ZDUS pogovarjala z Jožico Puhar na temo pravic starejših, zagovorništva in njene aktivnosti v kampanji ADA, ki jo ZDUS izvaja že nekaj let. Vesela sem bila njenega odziva, saj si je zadnje dni avgusta, ko so še marsikje dopustovali, vzela čas in prišla na ZDUS. Preleteli sva nekaj aktualnih vprašanj, na katera sem prejela zanimive odgovore, ki jih bo HelpAge objavil v eni od prihodnjih izdaj svojega mesečnika v angleškem jeziku. Pomembno se mi zdi, da je ZDUS dobil priložnost, da v mednarodnih krogih predstavi prizadevanja naših članov. Naj ob tej priliki povem, da so v Londonu najin pogovor, predvsem pa odgovore Jožice Puhar, ocenili kot izredno dragocene, saj dajejo celovit vpogled v trenutno stanje pravic starejših v Sloveniji. V luči prihajajočega mednarodnega dneva starejših izpostavljam najbolj pomembne drobce iz najinega pogovora:

70 let Splošne deklaracije o človekovih pravicah, deklaracije o pravicah starejših oseb pa še vedno ni?

Mednarodni dan starejših oseb je edinstvena priložnost, da ZDUS kot največja nevladna organizacija in predstavnica starejših opozori tudi splošno javnost na pomembnost spoštovanja človekovih pravic in temeljnih svoboščin starejših oseb. Splošna deklaracija o človekovih pravicah,

ki bo letos praznovala 70 let od kar jo je Generalna skupščina Združenih narodov sprejela na zasedanju v Parizu, vsekakor ostaja eden največjih civilizacijskih prispevkov k celostnem urejanju človekovih pravic. Enajst let kasneje je bila sprejeta tudi deklaracija o pravicah otrok. In kje smo leta 2018?

Globalno gledano, danes zaznavamo diskriminacijo starejših oseb na podlagi starosti na najrazličnejših življenjskih področjih; od sociale, zdravstva, zaposlovanja, kulture, izobraževanja, informiranja, politike, gmotnega položaja, varnosti in še kje. Zato je vse prej kot jasno, da **potrebujemo konvencijo ZN o zaščiti pravic starejših oseb!** Da je temu res tako tudi

»Potrebujemo pravno obvezujoč dokument na mednarodni ravni, ki bi pripomogel, da starejši uveljavijo svoje pravice. Potrebo po takšni konvenciji ZDUS izkazuje na različne načine, predvsem ko poskuša vzpostavljati način sodelovanja z vladajočimi strukturami in se trudi, da bi strokovnjake ZDUS vključevali pri sooblikovanju in snovanju politik, ki zadevajo starejše.«

Članica Strokovnega sveta za mednarodno sodelovanje Jožica Puhar, pred sedežem ZDUS.

pri nas, mi je razkrila sogovornica, ko mi je povedala, kateri je bil tisti ključen trenutek, ko je tudi v praksi spoznala, da potrebujemo obvezujoč pravni dokument, ki bi pripomogel starejšim, da uveljavijo svoje pravice.

»To se je zgodilo, ko sem spremljala množično nezadovoljstvo upokojencev ob uvedbi ZUJF-a leta 2012 in že leta 2010 se spomnim, da ni prišlo do zakonske uskladitve pokojnin. Potrebujemo pravno obvezujoč dokument na mednarodni ravni, ki bi pripomogel, da starejši uveljavijo svoje pravice. Potrebo po takšni konvenciji ZDUS izkazuje na različne načine, predvsem ko poskuša vzpostavljati način sodelovanja z vladajočimi strukturami in se trudi, da bi strokovnjake ZDUS vključe-

vali pri sooblikovanju in snovanju politik, ki zadevajo starejše. Zgovoren primer tega je bila predstavitev Memoranduma 2018 v predvolilnem času, ko je vodstvo ZDUS desetim političnim strankam predstavljalo njegovo vsebino, to je predstavilo ključna vprašanja, s katerimi se srečujejo starejši v slovenski družbi v letu 2018 in se bodo tudi v prihodnjih letih. Koliko je bila politična srenja pripravljena poslušati zahtevam

ZDUS, se je seveda že odrazilo v koalicijskem sporazumu.«

Jožica Puhar, ki je na ZDUS zadolžena za mednarodno sodelovanje, bo svoja prizadevanja po zagotovitvi vključenosti starejših v procese, ki jih zadevajo, nadaljevala že oktobra, ko načrtuje srečanje s predstavniki ministrstva za zunanje zadeve in ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, ki se udeležu-

jejo letnih srečanj odprte delovne skupine ZN za staranje. Ob prihajajočem mednarodnem dnevu starejših pa na podlagi svojih izkušenj članstvu sporoča:

»Bodite pogumni, ne počutite se manjvredne, starejši lahko prispevamo enako kot vsi drugi!«

Ob tej priložnosti se zahvaljujemo Jožici Puhar za njena prizadevanja v sklopu kampanje ADA.

Besedilo in foto, Dijana Lukić

»Radolško« poletje

V zadnjih dneh avgusta je kljub slabemu vremenu potekal že 44. Tradicionalni pohod na Stol. Letošnji simbol je bila lanterna, ki je šla s pohodniki obvezno na vrh Stola. Popoldne pa so v radovljiški Graščini potekali koncerti pihalnih orkestrów, gostov pihalnega orkestra Lesce: Domača godba, EMV Stadkapelle Villach, Naša sloga Babići Umag in KD Godba ljubljanskih veteránov. V večernih urah pa je sledil nastop Big Banda z gostoma Aniko Horvat in Mitjo Šinkovcem.

Vzdušje v Graščini (čudovito urejeni in po lepšani s čebelarskim muzejem Antona Janše) je bilo prijateljsko, radoživó, muzikalno. Vsak orkester je nastopil s polurnim programom. Po samostojnih koncertih pa so odmevali zvoki združenih orkestrów. Kdo drug kot »bližnja« brata Avsenik sta navdušila obiskovalce s skladbami *Lepo je biti muzikant*, *Prijatelji*, *ostanimo prijatelji* in *Golica*. Ljubljanski godbeni veteráni smo na Dnevih večno mladih fantov nastopili že

drugič. Pred desetimi leti z dirigentom (žal že pokojnim) Alojzom Zupanom – Vujem in sedaj z mladim dirigentom Jurijem Cizejem. »Radolško« poletje, večno mladi

fantje in gostujoči ter domači godbeniki in godbenice so premagali deževno vreme, saj je v Graščini sijalo sonce.

Milan Pavliha, foto Anton Zupanc

Nastop v Graščini

V Stražišču na ogled cvetje v čipki

Skupina Ivanjščice, sekcija ročnih del pri DU Bitnje-Stražišče, je skupaj z učenkami klekljarskega krožka OŠ Stražišče v šolskih prostorih od 25. do 27. maja pripravila razstavo izdelkov z naslovom CVETJE V ČIPKI. Z različnimi tehnikami in barvami so skušale cvetje iz narave preliti v umetnost domačih ročnih del, čipk in kvačkanih izdelkov. Prikazale so tudi zahtevnejše čipke, ki so jih ustvarjale s pomočjo mentorice Marjete ter nekaj ogrlic z žičko, ki so jih izdelale v delavnici z Mileno Jančar.

Za popestritev razstave so predstavile tudi nakit v kombinaciji lesa in čipke, ki sta ga izdelala Marija Dolenc in Florijan Višnar, posthumno pa so prikazale tudi nekaj izdelkov nedavno preminule članice Kristine Podpeskar. Mlade članice so postavile na ogled klekljane izdelke: živali, prtičke, nakit in vajenice. Samega odprtja se je udeležilo okoli 100 ljudi, razstavo pa si je v treh dneh ogledalo okoli 400 obiskovalcev. V priložnostnem programu ob odprtju razstave so nastopili Mladinski pevski zbor OŠ Stražišče pod vodstvom Urške Rappal, Eva

Vončina in plesna skupina Biga miga ter Vesele nogice Baragovega vrtca pod vodstvom Sabine Čosić. Vodja krožka ročnih del Majda Jančar se je ob tej priložnosti v imenu vseh članic iskreno zahvalila Mestni občini Kranj za sredstva, ki so jih prejele v javnem razpisu za subvencioniranje upokojenskih društev za organizacijo razstave. »Vemo, da gospe delajo vse prostovoljno, ampak čisto brez stroškov kljub temu ne gre. Klekljarski krožek IVANJŠČICE deluje že 16 let, DU Bitnje-Stražišče pa se je kot sekcija priključil leta 2008, pred tem je

krožek deloval samostojno. V njem so upokojenke, ki so v zrelih letih našle magnet za ustvarjanje. Krožek je kar številčen, saj šteje 45 članic, prihajajo pa iz vseh krajevnih skupnosti občine Kranj, največ seveda iz Stražišča in Bitenj, pa tudi iz sosednjih krajev; med drugim iz Šenčurja, Selc, Radvljice, Podnarta in Cerkelj. V začetku letošnjega januarja je pod vodstvom mentorice Marjete začel delovati še klekljarski krožek pri OŠ Stražišče. Obiskuje ga pet izjemno pridnih učenk, starih od 8 do 12 let, ki so že na prvi razstavi pokazale nekaj svojih izdelkov,« pojasnjuje gospa Jančar. »Članice krožka se srečujejo dvakrat tedensko, enkrat kvačkarice, drugič klekljarice, kjer si izmenjujejo izkušnje, vzorce in nasvete, vzamejo pa si tudi čas za druženje. Do zdaj so svoje izdelke prikazale na osmih samostojnih razstavah, tokratna je bil torej že deveta. Lani so sodelovale na razstavi ročnih del PZDU Gorenjske na Kokrici, za cerkev Sv. Martina v Stražišču

Mojstrovine marljivih čipkaric.

so v več kot dva tisoč urah izdelale 145 čipk za osem oltarnih prtov. Z več kot 40 čipkami so sodelovale pri izdelavi oltarnih prtov za ljubljansko stolnico in frančiškansko cerkev v Ljubljani, letos pa so s trinajstimi čipkami sodelovale pri izdelavi oltarnih prtov za Marijino Celje v Ligu,« še pove

Jančarjeva. Seveda pa gospe rade pogledajo tudi kaj in kako ustvarjajo drugi. Poleg čipkarskih razstav širom po Sloveniji so si lani ogledale tudi mednarodno razstavo čipk v Lepoglavi.

Slavica Bučan, foto Dora Rihar

Udeleženci likovnega tečaja so postavili na ogled svoja dela

Že več poletij zapored dvorano Mestne knjižnice Kranj popestrijo z razstavami udeležencev likovnega tečaja Univerze za tretje življenjsko obdobje, ki deluje pri DU Kranj. Tako so tudi letos 1. avgusta za mesec in pol postavili na ogled dela, ki so jih upokojenki ustvarili pod mentorstvom Mihe Perčiča, mag. umetnosti.

Na razstavi z naslovom *Obrazi zemlje* se je predstavilo 13 likovnikov, ki pa, kot je v nagovoru izpostavil mentor, niso ustvarjali le na skupnih druženjih, ampak tudi doma, saj sicer ne bi nastalo toliko del. Imena avtorjev se vsa leta ponavljajo, so pa vsako leto boljši, pozna se, da »vaja dela mojstra«. Ustvarjalci so pri svojem delu uporabljali različne tehnike, od akvarelov do akrila, in pastelov, pa tudi tuš oz. čr-

no-belo barvo. Nekateri so ustvarjali celo v mešani tehniki, kar pomeni, da so na istem papirju oz. platnu uporabili več različnih tehnik.

Tema je bila zelo odprta, zelo široka, nastale umetnine pa dobesedno »obrazi zemlje«, pa naj bo to pogled z zemlje ali iz zraka ali iz različnih perspektiv, poleg tega pa še slike ljudi, ki naseljujemo zemljo; tu so obrazi, ki živijo na različnih straneh sveta, so različno oblečeni in različno izgledajo. Vse to je zelo lepa in barvita likovna pesem.

Na priložnostni slovesnosti ob odprtju razstave je Komisija za kulturo pri DU Kranj pod vodstvom Tatjane Vunšek pripravila krajši kulturni program, v katerem je s svojimi pesmimi nastopila slikarka in pesnica Slavica Štirn, zapel je moški del MPZ Petra Liparja DU Kranj pod vodstvom Nade Krajnčan, da je bil program medgeneracijsko obarvan, pa je poskrbel 13-letni violinist Jakob Paskal Berce.

Vsa ustvarjena dela so objavljena na spletni strani DU Kranj, tako po avtorjih kot kronološko. »Če bi se skupini kdo želel pridružiti«, je za konec dejal Perčič, »je tudi dobrodošel.«

Slavica Bučan, foto Miha Perčič

Razstavljalci pred svojimi mojstrovinami.

V Celju so peli prijatelji

PZDU celjske regije je v sodelovanju z Javnim skladom RS – Območna enota Celje junija organizirala revijo upokojenskih pevskih zborov Pojmo prijatelji.

Na reviji je tokrat sodelovalo deset pevskih zborov, z okoli 250 pevci. Nastopili so zbori društev: DU Vojnik, DU Mozirje, DU Slovenske Konjice z dvema zboroma,

DU Laško, DU Griže – Zabukovica, DU Polzela, DU Šempeter, DU Rimske Toplice in Pevsko društvo upokojencev Celje.

Vsak zbor se je predstavil s tremi pesmimi, pretežno s priredbami slovenskih ljudskih pesmi. Revijo je strokovno spremljal Franci Plohl. Na državno srečanje upokojenskih pevskih zborov v Cankarjevem domu na F3žo se je uvrstil Komorni

mešani pevski zbor DU Vojnik. »Vsem društvom in pevcem, ki so nas očarali z lepoto slovenske ljudske in umetne pesmi in nas s petjem spomnili, kako dragoceno tradicijo zborovskega petja imamo v naši državi, še enkrat iskrena hvala,« se pevcem zahvaljuje predsednik PZDU Celje Silvo Malgaj.

Besedilo in foto, Milena Brečko Poklič

Mešani komorni zbor DU Vojnik, ki ga vodi Katja Klinc

Bogata ustvarjalnost

Domala vsa društva upokojencev na celjskem območju se ponašajo z bogato ustvarjalnostjo na področju tehnične kulture. V pomladanskem času se vrstijo tudi številne razstave ročnih del. Tako je bilo tudi letos.

Že marca so jo ob dnevu žena tradicionalno pripravili v društvu upokojencev Slovenske Konjice. Aprila so v Celju na prireditvi ob svetovnem dnevu zdravja pripravila skupno razstavo ročnih del društva upokojencev Štore, Teharje, Nova vas in Škofja vas. Maja sta samostojno razstavo ročnih del priredili v prostorih mestne četrti Nova vas še dve društvi: DU Škofja vas in DU Nova vas. V začetku junija je samostojno razstavo

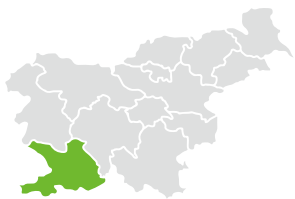

Dobro obiskana razstava v Novi vasi

ročnih del pripravilo DU Velika Pirešica–Galicija v podružnični Osnovni šoli Trje, v drugi polovici meseca pa je priredilo

samostojno razstavo ročnih del v Zdraviliškem domu Dobrna še DU Dobrna.

Besedilo in foto, Milena Brečko Poklič

JUŽNA PRIMORSKA

70 let Zveznih mladinskih delovnih brigad

Med najbolj vročimi dnevi letošnjega poletja je Klub brigadirjev Slovenskega Primorja in Istre sklical sejo izvršnega odbora, ki so se je udeležili tudi vsi trije člani Postojnske sekcije. Predsednik Siniša Čeligoj, Edvard Progar in Meri Uhelj. Sejo odbora je sklical predsednik Jadran Pešut, ki je najprej podal poročilo o opravljenem delu, ki je bilo zelo pestro, tako z vidika učnih ur za mlade, brigadirskih večerov, izletov, pohodov ter kulturnih srečanj.

Leto 1948 je bilo leto izgradnje nekdanje porušene skupne domovine Jugoslavije. Številne mladinske delovne brigade, ki se jih je udeležila množica fantov in deklet od Bitole do Jesenic, je gradila železniške proge in utrjevala trase za nove prometnice. Najbolj znane mladinske akcije so bile Brčko – Banovići in Šamac – Sarajevo. Ob 70. obletnici gradnje proge Šamac – Sarajevo je bila v mestu ob Miljacki prireditve, na katero so povabili udeležence te veličastne akcije. Od Postojnskih brigadirjev se je te manifestacije udeležil Franko Pleško, ki je Postojnskim brigadirjem prinesel spominske majice. Na izgradnji te proge je bilo kar nekaj brigadirjev Postojnske mladinske sekcije, med katerimi je bil tudi Edvard Progar, ki je bil tedaj s petnajstimi leti najmlajši v brigadi, pa Zmaga Bajc iz Postojne in drugi. Klub brigadirjev Slovenskega Primorja in Istre s sedežem v Kopru, ki združuje preko tisoč brigadirjev vseh generacij, na tak način skrbi za spomin, ko se je po končani 2. svetovni vojni gradila porušena skupna domovina in (takrat še) krepilo bratstvo in enotnost jugoslovanskih narodov. Seje izvršnega odbora se je udeležilo enajst članov, sprejeli pa so tudi program dela. Beseda je tekla tudi o zborniku, ki je že razprodan in bo opravljen ponatis, čeprav je bilo prav s strani Postojnčanov nekaj tehtnih pripomb o tem, da med 75 fotografijami ni bilo prostora za brigadirske zastave, ki so vedno dobrodošle na vseh prireditvah brigadirjev, spomnimo pa se, da jih je očuval Postojnčan Franko Pleško, ki se je od naših brigadirjev edini udeležil spominske proslave ob 70 letnici mladinskih delovnih brigad, ki je potekala v Sarajevu.

Edvard Progar

Plakat, ki je pred davnimi leti vabil socialistično mladino v brigade

Srečanje članov DU Postojna

Društvo upokojencev Postojna je na prvo septembrsko soboto v Zeleni balinarski dvorani izpeljalo tradicionalni upokojenski piknik. Običajno je druženje upokojencev iz občine Postojna v naravnem okolju sosednjega parka, a je napoved slabega vremena udeležence »pregnala« v nič manj prijetno dvorano.

Kot običajno je piknik v uvodnem delu potekal bolj uradno, v nadaljevanju pa se je začel bolj sproščeni, neuradni, drugi del z obilo zabave. Za uvod je najprej zapel Mešani pevski zbor DU Postojna pod vodstvom pevovodkinje Mirjane Čepirto, s pozdravnima govoroma sta zbrane nagovorila **predsednik društva Franc Koščak** in **župan Igor Marentič**, kasneje se je druženju pridružil tudi **podžupan Andrej Berginc**, sledili so recitali nekaterih udeležencev in zatem podelitev nageljnov in čestitk jubilarantom, ki so ali še bodo v letošnjem letu napolnili 80, 85 in 90 ali več let. (Mimogrede, najstarejša članica društva je Tončka Neškudla, ki smo jo že predstavili v eni od minulih izdaj naše revije, stara natanko sto let, najstarejši član pa je 97 letni Jožef Petkovšek.)

Župan Igor Marentič med sproščenim pogovorom z udeleženko srečanja

Sledilo je žrebanje nagrad za pravilno rešeno križanko iz 2. številke društvene publikacije Sledi življenja, nakar so bili udeleženci postreženi s priložnostno jedačo in pijačo. Za dobro glasbeno voljo in ples je poskrbel duet »Zlati časi«, na vrsto pa je prišel tudi srečelov, kjer je dobitke prinesla prav vsaka srečka, tudi glavno nagrado, atraktivno potovanje DU v neznano. Posebna pozornost je veljala še pravilni določitvi višine pod strop obešenega pršuta, ki je tokrat končal v rokah upokojenke iz Prestranka. Piknik se je uspešno zaključil zvečer z željo vseh, da se v takem ali še večjem številu spet dobimo prihodnje leto.

Brane Fatur, foto Stanislava Gorenc

Izlet DU Ilirska Bistrica na Sv. Višarje

V soboto, 11. 8. 2018, smo se člani Društva upokojencev Ilirska Bistrica udeležili izleta na Sv. Višarje. Peljali smo se po italijanski strani mimo Udin do vzhodja Sv. Višarj, nato pa z žičnico na 1766 m visoko goro, kjer stoji romarska cerkev Matere božje.

Kmalu po prihodu na vrh se je megla razkrojila in lahko smo občudovali čudovit razgled na okoliške gore. Precej članov se je udeležilo svete maše, ki je potekala v treh jezikih – slovenščini, italijanščini in nemščini. Pot nas je nato vodila prek meje v Slovenijo. Najprej smo se ustavili v Planici in si ogledali znamenite

V dolini pod Poncami ob vznožju velikanke

skakalnice. Od tam smo se odpeljali na kosilo v Radovljico. Izlet smo zaključili v Slamninarskem muzeju Domžale. Predstavili so nam zgodovino izdelave slamninkov v Domžalah in v živo prikazali, kako je potekalo pletenje slamatih kit in šivanje slamninkov. Izlet je bil zanimiv in prijeten, pa tudi vreme je bilo kljub slabim napovedim kar lepo.

Besedilo in foto, Jože Rolih

Piranski upokojenci se radi potepajo

Da se upokojenci in upokojenke DU Piran radi potepamo in družimo ter spoznavamo kulturne in zgodovinske zanimivosti doma in v tujini, je splošno znano dejstvo. Tudi v soboto se nas je 80 radovednežev odpravilo na potep v Gorico in Novo Gorico.

Z dvema avtobusoma smo se odpeljali mimo Kopra in Škofij proti Italiji. Na kavici smo se ustavili na počivališču avtoceste pri Devinu in prispeli v Rožno dolino, kjer sta nas pričakali prijazni vodički. Šli smo na ogled goriškega gradu, cerkve, sinagoge, se sprehodili po Gorici in si ogledali njene znamenitosti. Sledilo je kosilo in še ogled Nove Gorice. Videli smo Rusjanovo letalo, se seznanili z nastankom Nove Gorice in se odpeljali na ogled Solkanskega mostu. Za skoke z mostu nismo bili pripravljeni. Za konec smo šli na trg Evrope in stopili z eno nogo v Italijo in z drugo v Slovenijo ter poskušali obe mesti ponovno združiti. Tu smo se poslovili od prijaznih vodičkov in nadaljevali pot proti domu. Sledil je še postanek v pivnici v Ajdovščini. Na potepanju smo se imeli lepo.

Naslednji izlet »v neznanu« organiziramo 6. oktobra.

Besedilo in foto, Zdravko Taškar

Skupinska slika za spomin

SEVERNA PRIMORSKA

Dopustovanje DU Kanal na sončnem Hvaru

Ura je odbila dvaindvajset. Pošteno sem utrujena zaradi številnih opravil, ki sem jih strpala v ta dan, kot da bo jutrišnji pobegnil kdo ve kam! Ampak, žal, je vedno enako! Ko se vrnem z dopusta, bi rada vse nadoknadila v enem dnevu! Sicer mu je dan pred odhodom skoraj na las podoben! Le kdaj me bo srečala pamet? Vmes preteče ravno dovolj časa, da pozabim, kar sem si obljubila prejšnjikrat!

Pred odhodom si vedno znova naložim marsikatero nepotrebno delo, a adrenalin deluje do zadnje minute in oddahnem si šele, ko je znana družba zbrana, prtljaga naložena v avtobus in se naše potovanje začne! Letos nas je Sirena zvalila na Sončni Hvar! Relaxsova ponudba je bila mamljiva in naša Sonja ponovno dovolj prepričljiva, da smo zapolnili avtobus. Marsikaj pove tudi to, da številni z veseljem čakamo njeno povabilo in vsako leto prepričamo še koga, da se nam spleča pridružit!

Prišel je težko pričakovani torkov večer. Dobrovoljnih obrazov in polni pričakovanja smo se podali letošnjemu cilju na proti. Dolgo pot smo malo zavili v sanje in kmalu nas je pozdravilo rosno sveže jutro v Splitu. Še dobri dve urici zibanja na valovih bisernega Jadrana in že smo pozdravili znano luko Stari grad na Hvaru. Na hitro smo pobrskali po lepih spominih izpred dveh let in že sledili zaviti cesti proti našemu letošnjemu cilju – prelepemu mestecu Hvar. Sledilo je še par ovinkov in prispeli smo. Sirena nas je sprejela v naročje paviljonov Ružmarin, Kadulja in Lavanda, prilepljenih ob breg majhnega zalivčka, kjer se je v kristalni vodi ogledovalo sonce, malce stran od obale pa so morski pejsaž dopolnjevale zasidrane jadrnice in male ribiške barčice. Ob obali so se stari borovci ogledovali v bistrem morju, v njihovi hladni senčki so na nas čakali udobni ležalniki. Le kdo se v hipu ne bi zaljubil v tak zalivček? Takoj mi je bilo jasno, da bo teden minil kot bi mignil, še posebej, ko so nam Relaxovi simpatični animatorji predstavili pester program in obljubili, da bodo večkrat na dan z nami.

In tako se je tudi zgodilo! Plavali smo, nekateri že ob jutranji zori, se igrali, telovadili, raziskovali okolico prepredeno s številnimi potmi, ki vodijo do razglednih točk in s polnimi pljuči zajemali vonjave morja, dišečih borovcev, rožmarina, starih oljk, žajblja in drugih omamno dišečih rastlin. Pesem škržatov je božala naša ušesa. Vabilo nas je starodavno mesto, da se sprehodimo po njeni rivi, po slikovitem trgu na katerega gledajo častitljivo stare hiše obzrajene s soncem in okrašene z zelenjem in cvetjem. Po ozkih ulicah, tlakovanimi s kamni, ki so jih preštevilni koraki zgladili v majhna ogledala, smo se povzpeli na mogočno Špansko trdnjavo. Že stoletja zviška ponosno zre na mesto in ogrlico otočkov vrženih v bleščečo modrozeleno laguno. Sicer pa je bilo dovolj, da si pogledal čez balkon, ali sedel na plažo – povsod naokrog so se ponujali motivi, vredni, da se zabeležijo med spomine. Nič čudnega, da sta Helena in Mirjam imele polne roke dela z vihtenjem čopičev in mešanjem barv. Ob postavljeni razstavi smo imeli kaj videti in občudovati! Vsak dan so nas razvajali z odlično pripravljenim jedmi, da o pijači, ki je tolažila ali vzbujala našo žejo, ne zgubljam besed!

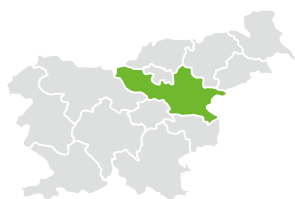

Skupinska slika z vonjem po lavanduli

Ob večerih smo se zbirali ob bazenu. Jožetovi prsti in žameten glas nas je s čipko dalmatinskih in domačih melodij prijazno vabil na plesišče. Ines, Maja in Kristjan pa so z mladostno energijo poskrbeli, da nismo postali prehitro zaspani. Iskrena hvala, odlični ste bili! Najbolj pobožajo dušo dalmatinske pesmi, če jih zapoje domača klapa. Z veseljem smo jim prisluhnili ob večernih urah. Organizirani so bili izleti, skratka prav vsak je lahko izbral nekaj po svojem okusu in trenutnem razpoloženju. Dnevi so zbežali, kot bi jih odpihnila burja in prehitro je prišel čas za povratek. Še nebo se je zjokalo ob našem slovesu, oblaki pa so vso pot do doma zastirali sonce, da nam ni bilo vroče.

Lepo je odpotovati, a še lepše se je vrniti domov! Čestitam Sonji za odlično izbiro, lepo je bilo! Leto se bo še prehitro obrnilo in marsikdo se že sprašuje, kam nas bo pot vodila naslednjič? Preden pa smo se razšli, je naš predsednik Franc že zavihal rokave in nam povedal, da so počitnice zgodovina, ker nas že jutri čaka veliki delo! Najprej Ribiški praznik, potem poulična razstava in potem še marsikaj! Zdaj veste, zakaj upokojenci »nimamo časa« niti poletiiii!

Besedilo in foto, Nevenka Mahnič

CELJSKO

Program Starejši za starejše v vsa društva!

Na območju, kjer deluje Pokrajinska zveza DU Celje, ki združuje 74 društev iz 29 občin, je žal med upokojenci vedno več ljudi, ki živijo osamljeno življenje, mnogi med njimi tudi na ali pod pragom revščine. Številnim članom društev upokojencev pomagajo preko socialnih komisij, a ker v društva niso vključeni vsi starejši, je vse pomembnejši program Starejši za starejše.

Čeprav je minilo že več kot 13 let, odkar so k programu pristopili v celjski pokrajinski koordinaciji, še vedno v številnih društvih program ni zaživel. Da bi program uvedli tudi tam, kjer ga še niso, je tudi po oceni upravnega odbora pokrajinske zveze najpomembnejše, da program bolje spoznajo vodstva teh društev. Zato je pokrajinska koordinatorica programa Ivanka Tofant na zadnji sestanek vseh koordinatorjev programa Starejši za starejše v dru-

štvih upokojencev, ki je potekal avgusta v Šmarju, povabila predsednika PZDU Celje Silva Malgaja. Skupaj so preverili opravljeno delo in spregovorili o težavah, s katerimi se pri njem prostovoljci srečujejo. Med tistimi, ki kljub številnim poskusom še vedno niso rešeni, izstopa sodelovanje z Mestno občino Celje, ki ni pripravljena posredovati potrebnih podatkov, na osnovi katerih bi lahko prostovoljci obiskali vse starejše od 69 let.

Sicer pa so v celjski pokrajinski koordinaciji prostovoljci lani opravili pri 5170 osebah 11 308 obiskov, polovici med njimi so tudi tako ali drugače pomagali. Podobno marljivi so bili tudi v Zgornjesavinjski pokrajinski koordinaciji, kjer so zabeležili 3400 obiskov in pomoč 460 starejšim. Da bi vključili v program tudi tiste, ki jih doslej še niso, bodo program najprej podrobneje predstavili predsednikom društev in ravno pri tem bo po svojih močeh pomagala pokrajinska zveza.

Prostovoljke in prostovoljci med posvetom

Seveda ostaja stalna naloga tudi pridobivanje novih prostovoljcev. Iščejo ljudi, ki imajo čut za sočloveka in so pripravljeni svoj čas deliti z drugimi. Delo ni lahko. Čeprav prostovoljci opravljajo svoje poslanstvo z veseljem in dobro voljo, jih pogosto prizadenejo stiske in bolečine ljudi, ki jih obiskujejo – še zlasti, kadar jim ne morejo pomagati. Stisk in bolečin pa je pri starejših veliko, preveč. Marsikatero bi lahko omilila družba, država, z večjo in bolj organizirano skrbjo za starejše, mnoge so čisto osebne. Vse pa boljše. Prostovoljci čutijo to bolečino, a hkrati, tako kot regijska koordinatorica Ivanka Tofant, ugotavljajo, da s tem, ko pomagajo drugim, pomagajo tudi sebi.

Besedilo in foto, Milena Brečko Poklič

DU in Zavod Stanislava Gornji Grad

Društvo upokojencev v Gornjem Gradu je od nekdaj aktivna in povezana širša skupnost občanov, ki jo je dolga leta vodil predsednik Jože Božič, kasneje in še danes Toni Rifelj, odkar pa tam deluje Dom starejših DEOS, enota Gornji Grad, pa je sodelovanje z njim tesno povezano.

Pred letom dni se je v neposredni bližini zgodil še pravi »čudež«, saj je Zdenka Zakrajšek odkupila starejšo hišo (z gospodarskim poslopijem in velikim vrtom) in osrednjo zgradbo namenila etnografskemu spominu in posebni kulturi, ki povezuje mlade talente, zbiratelje starin, omogoča predstavitev in muzejsko dejavnost ter privablja starejše ljudi iz doma. Vse se je zgodilo na sila preprost način, a z veliko dela in volje lastniške družine ter še posebej Zakrajškove, ki organizira in prireja zanimive dogodke. V poletnem času na prelepem vrtu, pozimi pa v sobanah, ki so zapolnjene s stoterimi eksponati kot trajna namestitvev pohištva, stare družinske hiše ali občasnih zbirk.

Še posebej lepo je urejen tudi ograjeni vrt gartlc, ki privablja sprehajalce in turiste vse leto od marca do novembra v njihov energijski medeni vrt OŠ Frana Kocbeka in centra starejših DEOS enota GG. Muzejske zbirke zavoda Stanislava so tako pomembna vez med upokojenci, saj številni spremljajo vse nove postavitve, prireditve in otvoritvene priložnosti. Nekateri, kot tudi Jože Božič, Janez Rop, Marjana Rihter, jamarsko društvo Tirski zmaji idr., pa so svoje izdelke in umetnine postavili na trajni ogled in hrambo. Ob prvi obletnici odprtja in delovanja muzeja so postavili zbirko porcelana Darje Fale z vzorci starimi tudi do 70 let, prav posebna pa je tudi zgodovinska predstavitev po materialih različnih vrst torbic in poslovnih kovčkov lastnice Darje Dobovičnik, aktivne članice DU Ljubno ob Savinji. Zakrajškova, lastnica zbirk in vodja muzeja Stanislava vabi društva in klube upokojencev, da naj načrtujejo izlete, ekskurzije ali ciljni obisk tudi v čudoviti krajevni biser Gornji Grad, kjer je impozanten ogled največje slovenske katedrale, posvečene sv. Mohorju in Fortunatu, posebno zbirko starin v galeriji Štekel (kjer so tudi pogoste stalne razstave domačih in gostujočih razstavljalcev) ter njihovo muzejsko domačijo. Od tam pa so možni slikoviti tematski izleti in izhodišče za vso Zgornjo Savinjsko in Logarsko dolino. Napotke o tem prav radi delijo vsem, ki se zanimajo za načrtovan obisk. Veseli pa so tudi manjših skupin prirediteljev, ki se znajo predstaviti sami in ob tem svoja društva, kraje in kulturo. Zadrebka dolina ima s tem zavodom zares dobrega partnerja in promotorja, saj je glavno vodilo druženje in ohranjanje del prednikov ter kulture Zgornje Savinjske doline in širše.

Besedilo in foto, Jože Miklavc

Portret ustanoviteljice zavoda Stanislava Zdenke Zakrajšek, F: Jože Miklavc

Ljubenski upokojenci so se zabavali na druženju s Sverjanskimi gadi

V okviru flosarskega praznika so se sešli na poletno druženje v Vrbju ob 66-letnici delovanja člani Društva upokojencev Ljubno. Okrog 180 zbranih udeležencev sta nagovorila predsednik društva Jože Vodušek ter župan občine Ljubno Franjo Naraločnik. Prvi je »potroštal« svoje članice in člane in jih povabil k veselemu druženju, nakupu srečk za vredne zadetke ter sodelovanju pri različnih aktivnostih v prihodnje. Dejal je, da je ponosen na vse tiste, ki aktivno prispevajo k vključitvi društva v pomembne projekte in sodelovanje pri pomoči nekaterim, skrbi potrebnim upokojenim občanom.

Pohvala in obljuba pomoči tudi od župana Naraločnika

Franjo Naraločnik je v nagovoru izrazil veselje, da se je kljub vročemu in soparnemu vremenu zbralo lepo število udeležencev, ki se družijo na širšem območju občine Ljubno ob Savinji. Ob njihovem občinskem in flosarskem praznovanju z ljubenskimi flosarji ter posredno še k občinskemu praznovanju je dejal: »Veseliča v Vrbju naj vam bo v veselje, saj s svojim delom tudi še v visokih letih dokazujete, da ste del naše družbe in koristite lokalni skupnosti, zato vam povsem zaupamo. Zaslužni ste za marsikaj v našem kraju, za to se vam zahvaljujem v imenu ostalih občanov in tudi v svojem, po naših možnostih pa vam bomo pomagali tudi v prihodnje.«

Mali dom upokojencev je del dogajanja na Ljubnem

»Vesel sem, da dobro gospodarite z zaupano vam preužitkarsko bajto, ki je po svoje vaš drugi dom, kjer se redno srečujete in sodelujete v različnih skupinah in oblikah koristnega dela in družabnosti«, je še pohvalil župan. Srečanje so ob pogostitvi društva oplemenitili muzikantje, večinsko tudi sami upokojenci, Sverjanski gadi

Jože Božič razstavlja čudovite ročno izdelane miniature mlinov, žag, kozolcev idr.

Cerkvica kot čebelji panj je delo domačega čebelarja Janeza Ropa Foto: Jože Miklavc

Predsednik Jože Vodušek in župan Franjo Naraločnik ob sprejemu upokojencev DU Ljubno

Na podlagi določbe 6. alineje 24. člena in v povezavi z določbo 3. odstavka 44. člena Statuta Zveze društev upokojencev Slovenije, ki je bil sprejet na zasedanju dne 15. 12. 2016 in 1. korespondenčni seji dne 20. 2. 2017, je Zbor članov Zveze društev upokojencev Slovenije na 28. rednem zasedanju dne 21. 6. 2018 sprejel

Pravilnik o delu vzajemnega posmrtninskega sklada

I. Splošne določbe

1. člen

Vzajemni posmrtninski sklad (v nadaljevanju VPS) je prostovoljna solidarnostna skupnost njenih članov, ustanovljena z namenom, da na podlagi načela solidarnosti ob smrti člana zagotovi upravičencu delno kritje pogrebnih stroškov.

2. člen

S tem pravilnikom se določa način poslovanja VPS in sicer:

- pogoji za včlanjevanje in prenehanje članstva,
- pravice in dolžnosti članov,
- financiranje,
- organi upravljanja in njihove pristojnosti.

3. člen

Naziv VPS je:

»Zveza društev upokojencev Slovenije – Vzajemni posmrtninski sklad«.

Sedež VPS je v Ljubljani, Kebetova 9.

VPS uporablja uradno štampiljko okrogle oblike premera 35 mm z besedilom: Zveza društev upokojencev Slovenije Vzajemni posmrtninski sklad.

4. člen

VPS odgovarja za prevzete obveznosti z vsemi svojimi sredstvi.

II. Pogoji za včlanjevanje in prenehanje članstva

5. člen

Član VPS lahko postane oseba:

- ki je član društva upokojencev in njegov zakonec, čeprav ni član društva upokojencev,
- ki ni starejša od 70 let.

Član VPS postane oseba iz prejšnjega odstavka s podpisom pristopne izjave, ki vsebuje osebne podatke člana. Na podlagi pristopne izjave se članu dodeli številka, pod katero je voden v seznamu članov VPS.

6. člen

Oseba preneha biti član VPS:

- s smrtjo,
- z odpovedjo članstva,
- z izključitvijo,
- z neizpolnjevanjem članske obveznosti.

V primeru odpovedi članstva VPS član poda pisno izjavo, da ne želi več biti član VPS. Članstvo v VPS preneha z dnem prejema pisne izjave.

III. Pravice in dolžnosti

7. člen

Član je dolžan plačati letno članarino praviloma do konca maja tekočega leta, v izjemnih primerih iz opravičenih razlogov pa najkasneje do julija tekočega leta.

Članarino iz prvega odstavka član VPS plača društvu upokojencev, le-ta pa pobrani znesek vseh članov svojega območja neposredno nakaže VPS praviloma do konca avgusta tekočega leta. Članarina se nakaže na posebni fiduciarni tekoči račun VPS. Poleg seznama plačnikov članarine posreduje tudi seznam tistih članov VPS, ki v tekočem letu niso poravnali članarine. VPS je na podlagi seznamov neplačnikov (z natančnim stalnim naslovom člana), ki mu jih posredujejo društva upokojencev, dolžan v tekočem letu poslati opomin vsem neplačnikom.

8. člen

V primeru prenehanja članstva zaradi izključitve oziroma odpovedi članstva v VPS, član nima pravice do vračila vplačane članarine. V takem primeru pa ima oseba možnost, da se ponovno včlani v VPS, če ni starejša od 70 let.

9. člen

Ob smrti člana VPS ima upravičenec pravico do izplačila posmrtnine. Upravičenec je oseba, ki jo ob vstopu v članstvo VPS ali kasneje določi član VPS.

10. člen

Zahtevek za izplačilo posmrtnine upravičenec lahko vloži najpozneje v 12-tih mesecih od dneva smrti člana VPS. Če po preteku dvanajstih (12) mesecev niso bili predloženi dokumenti iz tretjega odstavka tega člena, pravica do posmrtnine ugasne. VPS mora posmrtnino izplačati v tridesetih dneh od dneva predložitve dokazil navedenih v tretjem odstavku tega člena.

Upravičenec dokazuje pravico do izplačila posmrtnine z naslednjimi dokazili:

- izpisek iz matičnega registra o smrti,
- potrdilo, da je bil umrl član VPS,
- potrdilo o plačani članarini za celotno obdobje članstva VPS,
- potrdilo, da je od dneva vpisa v članstvo VPS do smrti preteklo najmanj 5 let.

IV. Upravljanje VPS

11. člen

Organi VPS so:

- Zbor članov VPS, katerega funkcijo opravlja Zbor članov ZDUS,
- Upravni odbor VPS (UO VPS),
- Nadzorni odbor VPS, katerega funkcijo opravlja NO ZDUS.

12. člen

Zbor članov VPS je pristojen, da:

- sprejema letni program dela VPS na predlog UO VPS,
- sprejema finančni načrt VPS na predlog UO VPS,
- sprejema zaključni račun ter poslovno poročilo VPS na predlog UO VPS,
- sprejema pravilnik o VPS na predlog UO VPS,
- odloča o vseh drugih zadevah iz pristojnosti, ki se nanašajo na poslovanje VPS,
- obvešča člane VPS o delu in finančnem stanju VPS,
- opravlja druge zadeve iz svoje pristojnosti,
- potrjuje višino izplačila posmrtnine na predlog UO ZDUS,
- potrjuje višino članarine na predlog UO ZDUS,
- sprejema statusne spremembe VPS na predlog UO ZDUS.

13. člen

Zbor članov VPS se sestaja po pravilih Statuta ZDUS oziroma najmanj enkrat letno. Po potrebi ga lahko skliče predsednik UO VPS. Predsednik UO VPS predlaga sklic seje Zbora članov VPS, če to predlaga najmanj tretjina Zbora članov VPS ali UO VPS ali če to zahteva Nadzorni odbor VPS.

14. člen

Potek vodenja Zbora članov VPS določa poslovnik VPS, ki ga sprejme Zbor članov VPS.

15. člen

UO VPS šteje pet članov. Imenuje in razrešuje ga UO ZDUS.

Član UO VPS je lahko le oseba, ki je član VPS.

Člani UO VPS na prvi seji izmed sebe izvolijo predsednika VPS.

Predsednik UO VPS predstavlja in zastopa VPS proti tretjim osebam.

Prvo sejo UO VPS skliče predsednik ZDUS.

16. člen

Predsednik sklicuje in vodi sejo UO VPS. UO VPS se sestaja po potrebi na svojih sejah, najmanj pa štirikrat (4) na leto. Predsednik mora sklicati sejo UO VPS, če to zahtevajo najmanj trije člani UO VPS ali Nadzorni odbor VPS. Vabilo s sklicem seje UO VPS se pošlje praviloma najmanj deset (10) delovnih dni pred sklicem seje. V nujnih primerih pa pet (5) dni pred sklicem seje.

17. člen

UO VPS odloča pravno veljavno, če so na seji navzoči najmanj trije člani tega organa.

18. člen

UO VPS vodi delo VPS med zasedanji oz. sejami Zbora članov VPS in v skladu s sprejetim programom skrbi:

- za redno in pravočasno opravljanje zadev iz pristojnosti VPS,
- pripravlja predlog letnega programa dela VPS,
- pripravlja predlog finančnega načrta VPS,
- odloča o vrstah in višini stroškov delovanja in promocije VPS v skladu z letnim programom dela,
- daje Zboru članov VPS mnenje o višini članarine VPS in višine posmrtnine VPS,
- odloča o številu in višini nagrad strokovnim delavcem ter tistim, ki pridobivajo nove člane VPS,
- pripravlja osnutke in predloge aktov, ki jih sprejema Zbor članov VPS,
- pripravlja predloge za spremembo in dopolnitev pravil VPS,

- o svojem delu občasno, najmanj pa enkrat letno poroča Zboru članov VPS in UO ZDUS,
- rešuje prošnje in pritožbe članov in upravičencev VPS,
- skrbi za ustrezno in učinkovito obveščanje članov in ostale javnosti o delu VPS ter njegovih organov,
- predlaga Zboru članov VPS statusne spremembe VPS.

19. člen

Predsednik UO VPS je neposredno odgovoren za poslovanje VPS.

20. člen

Strokovne, finančne, administrativne in druge naloge za VPS opravlja strokovna služba ZDUS.

VPS je dolžan ZDUS-u povrniti stroške v zvezi z izvrševanjem nalog strokovne službe za njegovo delovanje.

21. člen

Nadzorni odbor VPS:

- spremlja zakonitost poslovanja VPS,
- opravlja občasne preglede finančnega poslovanja VPS,
- predlaga UO VPS odpravo ugotovljenih nepravilnosti,
- opravlja druge zadeve s področja nadzora poslovanja, za katere ga pooblasti Zbor članov VPS.

Nadzorni odbor VPS o svojem delu in ugotovitvah poroča na sejah UO VPS in Zboru članov VPS.

V. Finančno poslovanje VPS

22. člen

Sredstva VPS se zbirajo na posebnem fiduciarnem tekočem računu, ki je ločen od tekočega računa ZDUS.

Na posebnem fiduciarnem računu VPS in na depozitu na odpoklic VPS mora biti za izplačilo posmrtnin vedno na razpolago najmanj 50.000 EUR likvidnih sredstev.

ZDUS si lahko pri VPS izposoja sredstva pod enakimi pogoji, kot je povprečna bančna obrestna stopnja trenutno vezanih depozitov ZDUS in VPS pri bankah, prav tako si lahko tudi VPS izposoja sredstva pri ZDUS pod enakimi pogoji.

O pogojih najemanja posojila pri VPS iz prejšnjega odstavka odloča UO VPS.

Vezava sredstev VPS se vodi ločeno od sredstev ZDUS.

VI. Prehodne in končne določbe

23. člen

Če VPS preneha obstajati, pravice in obveznosti VPS preidejo na člane VPS in sicer sorazmerno glede na število članov v času prenehanja.

Vse odločitve o prenehanju in uporabi ostanka sredstev VPS sprejema Zbor članov VPS (Zbor članov ZDUS) na predlog UO VPS.

24. člen

Ta pravilnik sprejema Zbor članov VPS (Zbor članov ZDUS) na predlog UO ZDUS z najmanj dvotretjinsko večino. Določbe tega pravilnika se uporabljajo naslednji dan po sprejemu.

Ljubljana, dne 21. 6. 2018

Predsednik ZDUS,
Janez Sušnik

iz bližnjega Radmirja. Gadi tokrat niso pikali in grizli, le igrali in peli so, ter »zažigali« s svojimi najlepšimi komadi in se seveda »slikali« za naš zeleni Plus.

Nekateri bi brez druženja v našem društvu pozabili govoriti

Joža Pahič, upokojenka DU Ljubno, nam je ob tem dejala: »Vesela sem, da se lahko družim s prijatelji in sovaščani ob vsakoletnem srečanju, saj lahko obujamo spomine na dobo zaposlitve in tiste lepe čase, ko je bilo za delavce in državljane veliko boljše poskrbljeno, kot v četrto stoletje naše nove države. Bili smo mladi, imeli delo in nikogar ni skrbelo, da ne bi dobil zaslužene, dostojne pokojnine. Mnogi, ki pridejo na naša srečanja, so veseli, da imajo s kom govoriti, da ne pozabijo, da je okrog njih še kaj drugega kot štiri stene in polprazen hladilnik.«

Besedilo in foto, Jože Miklavc

ZASAVJE

NVO gre v šolo

Društvo upokojencev Litija se je 2016 (na pobudo in povabilo k sodelovanju Društva U3 Litija in Šmartno) priključilo akciji NVO gre v šolo. Pobudnika akcije sta Stičišče NVO osrednje Slovenije ter ZLHT Regionalni center NVO.

Cilj akcije je spodbuditi povezovanje nevladnih organizacij (društev, zavodov, ustanov...) z osnovnimi šolami v lokalnem okolju. Te lahko s svojim delovanjem in programi ponudijo doživljajski in izkustven način izobraževanja mladih. To je priložnost za predajanje znanja, veščin mlajši generaciji. O tem so se pogovarjali tudi člani Komisije za tehnično kulturo pri ZDUS. Namen akcije NVO gre v šolo je predstavitev nevladnih organizacij in njihovih dejavnosti, programov in projektov učencem in učiteljem, seznaniti učence z različnimi prostočasnimi dejavnostmi z možnostjo aktivnega vključevanja v lokalno okolje ter vključitev dejavnosti oziroma programov nevladnih organizacij v izvajanje šolskega učnega načrta.

Milena Dimec je s sodelavci pripravila tri programe, ki so skladni z učnim načrtom in so objavljeni v Katalogu učnih programov za osnovno šolo. Kulturno področje – kulturni dan – pokriva program z naslovom Ročno izdelana knjiga in osnove knjigoveštva ter kaligrafije, za tehnični dan je primeren program Ponovna uporaba (časopisni papir, reklame, stekleni kozarci, pločevinke...) in različne vrste papirčkanja. Zanimiv pa je tudi program z naslovom Šivanje gumbov je lahko poučno in zabavno. Vse bolj se uveljavljajo v svojem šolskem okolju. So pa tudi težave, saj vedno ni lahko najti prostovoljcev iz vrst članov, ki morajo imeti še malo občutka za delo z učenci. Več o tem je možno prebrati na povezavah:

<http://www.consulta.si/novice/akcija-nvo-gre-v-solo/1320>

<http://www.consulta.si/dejavnosti/nvo-gre-v-solo/katalog-ucnih-programov-za-osnovne-sole/1611>

Pripravila Milena Dimec

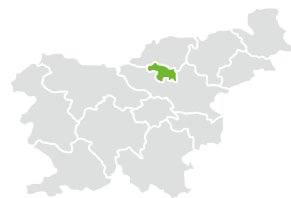

Varna pot v šolo

Društvo upokojencev Litija skupaj s predstavniki Policijske postaje Litija in CPS že vrsto let pomaga pri varovanju šolarjev na dveh osnovnih šolah v Litiji in podružničnih šolah: Hotič, Kresnice, Jevnica, Sava, Vače, Gabrovka in Dole.

Varovanje šolarjev je potekalo prve tri dni novega šolskega leta. Člani društev upokojencev so ob pomoči predstavnikov policije izvrševali preventivne aktivnosti v križiščih in na prehodih za pešce. Nekateri člani se akcije udeležujejo že več let, vsako leto pa se jim pridružijo novi, kar je razveseljivo. Zahvaljujemo se vsem članom, ki so sodelovali v akciji in vabimo tudi druge člane, da se nam pridružijo v prihodnje.

Besedilo in foto, Irena Kramar

ŠALEŠKA

Šola zdravja – skupina Šoštanj obeležila prvo petletko

Ob društvu upokojencev še bolj aktivne starejše občanke V sredo, 11. julija, je minilo 5 let odkar je Šola zdravja – skupina Šoštanj prvič izvedla jutranjo vajo v parku za vilo Široko s pomočjo članic iz Ptuja, ki so pokazale program jutranje telovadbe na prostem po programu slovenskega Društva šole zdravja, ki se je lahko udeleži vsak, tudi nečlan društva. Od takrat je bilo že več kot 1600 srečanj za rekreacijo, razvedrilo, druženje v cilju krepitve zdravja in lepote življenja.

Vse od začetka jih je kot vitalno, v oranžnih majicah prepoznavno skupino vodila upokojena prostovoljka Ljubica Donko, ki ima izjemen čut za ljudi, sodelovanje v lokalnem okolju ter društveno delo. Začelo se je 9. julija pred petimi leti ob 7.30 in od tedaj vsak delovni dan, ko so pod vodstvom Donkove ter vaditeljice Zdenke Uršnik v vseh letnih časih (pozimi uro kasneje), na prostem, stoje po ruski metodi tisočih gibov, izvajale telesne vaje, ob tem pa se družile še na druge prijetne načine. Vse bolj navdušene nad rezultati vaj in druženja so se povezale v skupino sokrajank, ki so vztrajale, in iz dneva v dan poleg telesne vadbe uživale zdravo hrano ter se posvetile zdravemu življenju z uživanjem sadov narave. Vse več

pozitivne energije pa je doprineslo bolj gibko telo in vedrina duha, posledica vsega pa vztrajnost in srečo. Tokrat, na peti rojstni dan, pa so se po temeljiti telesni vadbi srečale v Mestni kavarn Šoštanj s kuhinjo solidarnosti in si nazdravile s kozarcem penine že ob zdravem zajtrku, pa tudi slasten jubilejni kos torte so radostno zaužile. Petindvajset nasmejanih »mladenk« se je ob tem spominjalo o doživetjih preteklih let, domači umetnik Jani Napotnik pa je prikazal kratek dokumentarni film iz začetkov vadbe. Dobro so dela tudi darila, ki so jih nekatere dame naredile same, Sonja Bercko, Ljubica Donko in Brigita Kropušek Ranzinger pa so jim z rožami in lepimi nauki še polepšale dan.

Besedilo in foto, Jože Miklavc

Vseh udeležencev srečanja se ni dalo ujeti v objektiv.

Prisotni so z zanimanjem prisluhili njegovim jasnim in glasnim stališčem in izzivom, ki so pred osrednjo krovno organizacijo, ter ga nagradili z močnim aplavzom. Ob koncu 43. ŠIU so podelili tudi 9 pokalov za dosežke v ekipni ženski in moški konkurenci ter skupni uvrstitvi.

Majda Škof, foto ČK

Pogovor s podžupanjo Dolenjskih Toplic

Srečanja v Dolenjskih Toplicah se je udeležila tudi podžupanja te zdraviliške občine, gospa Mojca Šenica, ki je v sproščnem pogovoru s predsednikom ZDUS Janezom Sušnikom spregovorila o številnih perečih vprašanjih, ki tarejo generacijo tretjega življenjskega obdobja. Preden se je poslovila zaradi številnih drugih obveznosti, pa sem ji vendarle uspel zastaviti nekaj vprašanj, na katera je z veseljem odgovorila. Najprej me je zanimalo, kako gleda na dejstvo, da so dolenski in belokranjski upokoјenci vzeli Dolenjske Toplice za kraj svojih tradicionalnih srečanj.

V veliko čast in veselje nam je, da belokranjsko in dolensko društvo upokoјencev že vrsto let za svoje tradicionalno srečanje izberejo Dolenjske Toplice. Teško vam podam odgovor, kako zahtevni gostje so upokoјenci, kajti kratkotrajno druženje na srečanju ni realna podlaga za podajanje odgovora. Vaše vprašanje me je spodbudilo k temu, da sem o tem povprašala nekaj naših turističnih delavcev, in najpogostejši odgovor je bil, da so upokoјenci zelo prijetni gostje. Želijo si predvsem mirno okolje, točnost in izvedbo aktivnosti v dogovorjenem času. Vsekakor pa lahko opišem svoja občutja v času medsebojnega druženja, kajti prijetno, sproščeno vzdušje in optimizem me vedno znova navdušijo in zelo rada se udeležim tovrstnih srečanj.

Kakšen pa je življenjski utrip starejših v vaši občini. Imajo veliko interesnih dejavnosti?

V občinskem glasilu je v mesečni najavi dogodkov več kot polovica aktivnosti, ki jih organizirajo in izvajajo upokoјenci. Udeležujejo se številnih interesnih dejavnosti, tako na kulturnem kot tudi na športnem področju. Vsako leto pa organizirajo tudi predavanja z zdravstveno tematiko in veliko pripomorejo pri osveščanju o pomenu zdravega življenja. Brez hudomušnosti bi jih lahko označila za najaktivnejše občane.

Veliko mojih smučarskih prijateljev pravi takole. Ne Kranjska gora, ne Bohinj, ampak Gače, nato pa kopanje v Dolenjskih Toplicah! *Se strinjam. Smučišče Gače je priljubljena izletniška točka predvsem pozimi. Velika škoda je, da ni pravih vsebin, ki bi pritegnile turiste tudi v poletnem času. Čudovita okolica nudi številne ak-*

Šoštanjske oranžne dame kot simbol vitalnosti starejših, tudi na jubilejni dan prve petletke

DOLENJSKA IN BELA KRAJINA

Dolenjski in belokranjski upokoјenci so se srečali v Dolenjskih Toplicah

V soboto, 4. avgusta 2018, je Pokrajinska zveza društev upokoјencev Dolenjske in Bele krajine organizirala tradicionalno letno srečanje upokoјencev naše regije na Jasi v Dolenjskih Toplicah. Več kot tisoč upokoјencev je z zanimanjem prisluhnilo kulturnemu programu, ki ga je skupaj z vnukom vodila Majda Škof. Nastopili so člani MoPZ Rožmarin, ki deluje v okviru DU Mirna Peč in bodo PZDU Dolenjske in Bele krajine zastopali na državni reviji upokoјenskih pevskih zborov v Ljubljani. Program je popestril še mladi flavtist Lukas, za ples pa so poskrbeli člani ansambla Hit. Prisotne je uvodoma nagovoril predsednik PZDU Dolenjske in Bele krajine, Jože Jazbec, slavnostni govornik pa je bil predsednik ZDUS, Janez Sušnik, ki se je zbranim zahvalil za povabilo, ni pa pozabil omeniti pohval na delo PZDU in lokalnih DU ter dodal, da je letošnje leto volilno leto in da je pred prihodnjo vlado popravni izpit s področja vse bolj perečih zadev slovenskih upokoјencev, med katerimi je izpostavil nadaljevanje usklajevanja pokojnin, letnega dodatka, ki še ni izplačan v celoti in Zakona o demografskem skladu ter dolgotrajni oskrbi.

Mojca Šenica

tivnosti od pohodništva, kolesarjenja, ogleda zgodovinskih spomenikov, na žalost pa našete aktivnosti naravoljubci obiskujejo v lastni režiji ... Skratka, turistična ponudba v okolici Gač je precej skopa in časovno omejena.

Okolica nudi številne slikovite peš poti, najbrž pa v zadnjem času za tuje turiste predstavljajo magnet tudi kolesarske ture do okoliških krajev in zaselkov?

Za kolesarske navdušence, ki uživajo v vožnji skozi obširne gozdove, je idealna označena kolesarska pot v dolžini preko 50 km ravno v naši občini. Opažamo, da je tovrstnih kolesarjev vedno več.

Nas bo prihodnje leto, ko se bomo znova zbrali pri vas, pričakala kakšna novost, pa ne mislim zgolj na Trato, ampak za sam kraj, za samo občino?

Občanka me je pred kratkim ustavila in mi ogorčeno dejala, da je v naši občini eno samo gradbišče. Res je tako! Veliko delamo na infrastrukturnih izboljšavah, ki bodo omogočila boljše življenjske pogoje, tako našim občanom kot tudi obiskovalcem in bodo posledično tudi polepšala naš kraj. Dolenjske Toplice so v bližnji okolici znane po številnih kulturnih prireditvah. Utrip občine zaznamujejo raznovrstne prireditve, ki se zvrstijo v vseh letnih časih. Naša ponudba se bogati in nadgrajuje z novimi vsebinami, naši gostinci pa poskrbijo za odlične gastronomske užitke. Ne čakajte torej do prihodnjega leta, obiščite nas že prej!

Besedilo in foto, Č. Kanoni

Skok v zgodovinopisje kraja

Prve omembe Toplic segajo v leto 1215, ko je Henrik IV., mejni grof Istrski, podelil del svoje imovine cistercijski opatiji Stična. Za zdraviliške kopeli se je zadnja desetletja sedemnajstega stoletja zavzel Ivan Vajkard Turjaški. Zgradil je Knežjo kopel, jo obdal z obzidjem in jo pokril s streho. Dolenjske Toplice so do leta 1767 služile predvsem družinskim potrebam rodbine Auersperg. V letih 1767-1776 pa je dal knez Henrik Jožef Turjaški zgraditi dvonadstropno kopališko poslopje s tremi bazeni. Tako je kraj dobil novo zdraviliško-turistično vlogo. Obisk zdravilišča je bil vse do konca 19. stoletja šibak, zato so Auerspergi dali zdravilišče v zakup, leta 1895 pa so zdravilišče ponovno prevzeli v svoje roke. Glede na to, da je bila leta 1894 dograjena železniška proga do Straže, so pričakovali povečan tujski promet. Število gostov se je povečalo, vendar ne toliko kot so pričakovali.

Pomembna pridobitev za kraj in zdravilišče je bila dograditev vodovoda leta 1892. Za kraj je bila značilna agrarna struktura prebivalstva. Ljudje so iskali zaslužek v sezonskem delu (prodaja pridelkov Zdravilišču, tvorjenje lesa) in izseljevanju v Ameriko. Leta 1910 je imel kraj le 308 prebivalcev, kar je najmanj po letu 1825. Dragotin Gregorc, učitelj

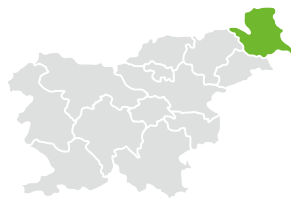
Grad Soteska

in ravnatelj na domači šoli, je bil leta 1905 ustanovitelj Bralnega in pevskega društva, leta 1920 pa je bilo v Toplicah ustanovljeno še društvo Sokol. Med prvo svetovno vojno je bila v Dolenjskih Toplicah vojaška bolnišnica. Po vojni se Auerspergi za zdravilišče niso več zanimali, zato so ga leta 1921 prodali dr. Konstantinu Konvalinki, dotedanjemu kopališkemu in okrožnemu zdravniku. Ta je želel sezono razširiti na vse leto. Napeljati je dal električno razsvetljavo in centralno kurjavo v sobe Kopališkega doma, toda kljub večji urejenosti in celoletni odprtosti je število gostov redkokdaj preseгло število 1000 v tekočem letu. Leta 1934 je Konvalinka zdravilišče prepustil v upravljanje Kmetijski posojilnici v Ljubljani, leta 1940 pa se je odpovedal lastništvu zdravilišča. Novi lastnik je postala Zdraviliška združba iz Ljubljane.

Pred drugo svetovno vojno je bilo v Toplicah šest trgovin, dva mesarja, dva peka, žandarmarija, pošta finance, lekarna in zdravnik. Velika pridobitev je bila zgraditev električne napeljave leta 1938, javna razsvetljava pa je bila dokončana leta 1940.

Po 2. svetovni vojni sta bili zdraviliški stavbi nacionalizirani. Obisk gostov se je v zdravilišču zelo povečal, prevladovali pa so socialni zavarovanci. Leta 1954 so v obeh stavbah obnovili centralno kurjavo in tako okrepili obisk v zimski sezoni. Leta 1963 so Kopališkemu domu dozidali dve nadstropji, leta 1973, ko se je zdravilišče priključilo tovarni zdravil Krka, pa so se začele adaptacije obeh domov, obnove bazenov, in nazadnje so leta 1993 zgradili tudi novo poslopje Zavetje zdravja.

Po letu 1970 so Toplice doživele nagel razvoj. Znatno se je povečalo število prebivalstva, povečal se je delež zaposlenih v industriji, zgrajena je bila nova šola ter številne stanovanjske in počitniške hiše na Cvibljah. Leta 1988 so Dolenjske Toplice razdelili na trinajst ulic. Sledilo je obdobje priprave na novo občino, ki so jo v letu 1998 tudi dobili.

POMURSKA

Srečanje Pomurskih upokojencev v Banovcih

Pomurski upokojenci so se julija zbrali na že 16. tradicionalnem srečanju upokojencev regije. Srečanja se je udeležilo okoli 1400 članov. Vrsto let so srečanja potekala v Termah 3000 v Moravskih Toplicah. Na sestankih v regiji in občnih zborih po društvi predvsem na desnem bregu Mure, pa so sprejeli sklep, da se občasno dobimo tudi na »njihovem« koncu in to v Termah Banovci ali Zdravilišču Radenci. Tako so letos izbrali Banovce, kjer so zelo uspešno pripravili srečanje.

Prostora šotor je bil skoraj pretesen za številne udeležence.

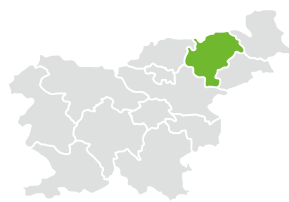
Srečanja so se udeležili tudi številni gostje: župan občine Veržej, Slavko Petovar, podpredsednica ZDUS, Vera Pečnik, predstavniki pokrajine v organih ZDUS, člani upravnega odbora in komisij pri PPZDU MS, Daša Ždrnja iz Hotela Delfin ter mnogi drugi.

V kulturnem programu so se tako kot vsako leto predstavili upokojenici iz regije, in sicer Prleška godba DU Ljutomer, ki je prisotne pozdravila že ob prihodu na prizorišče, Tamburaška skupina DU Ljutomer, Folklorna skupina KD Veržej ter najboljši upokojski pevski zbor v regiji izbran na regijski reviji pevskih zborov, in sicer Upokojski ŽPZ Püngrad DU Krog. Program je kot že vrsto let do zdaj povezoval Bojan Rajk, ki je Pomurcem najbolj poznan kot voditelj Srebrnih niti, oddaji za upokojenece na Radiu Murski Val Murska Sobota in ki ga naši upokojenici zelo lepo sprejemajo. Na začetku je prisotne pozdravila predsednica Pomurske pokrajinske zveze društev upokojenec Murska Sobota, ki je predstavila delo PZDU v zadnjem obdobju. Izpostavila je aktivnosti v društvih, ki segajo na športno, kulturno in socialno področje. Še posebej je poudarila, da društva delajo tisto, kar njihovi člani želijo in to moramo spoštovati. V prvem polletju so bila uspešno izpeljana regijska tekmovanja v vseh športnih panogah. Na samem srečanju je bil DU Murska Sobota kot najbolj uspešnemu društvu v regiji predan prehodni pokal v trajno last, ker so ga prejeli že trikrat. V regiji uspešno deluje tudi liga v kegljanju s kroglo na vrvcu za moške in ženske, kar gre zahvala predvsem športnim vodjem v posameznih društvih. Na področju kulture je bilo izpeljano srečanje pevskih zborov upokojenecv Pomurja v uspešni organizaciji DU Lendava, srečanje literatov v organizaciji DU Ljutomer, potekajo pa še aktivnosti z drugih področij, kot so nastop etno skupin, razstava slikarjev upokojenecv, razstava rokodelcev itd. Na koncu se je predsednica dotaknila vprašanja materialnega stanja upokojenecv v regiji, ki je v primerjavi z ostalo Slovenijo nižje in naši ljudje težje živijo. Povedala je tudi, da se regija uspešno vključuje v obravnavo sprememb zakonodaje s področja sociale, zdravstva, pokojninskega zavarovanja in vsega, kar se dotika življenja starejših. Udeležence sta pozdravila tudi župan občine Veržej, g. Slavko Petovar in direktor Term Banovci, g. Igor Magdič.

Osrednja govornica na srečanju, podpredsednica ZDUS, Vera Pečnik, se je v svojem nagovoru poleg drugih aktualnih tem dotaknila Memoranduma o zahtevah in pričakovanjih ZDUS, za katerega je dejala, da je bil pred volitvami predstavljen vsem strankam, ki so se v parlamentu potegovala za glasove. Vse so zahteve ZDUS tudi podprle, naloga Zveze pa je, da spremlja, kaj se bo vključilo v koalicijsko pogodbo ob sestavi nove vlade. Izpostavila je tudi program Starejši za starejše, ki ga izvajamo tudi v naši regiji, za kar je čestitala vsem našim prostovoljkam. Povedala je tudi, da se ZDUS vključuje v razpravo o različnih osnutkih predpisov, da pa smo v zadnjem letu kljub konstruktivnim predlogom bili premalo slišani in da so zato starejši še vedno velikokrat na obrobju družbe.

Srečanje se je v prijetnem vzdušju nadaljevalo s skupnim kosilom in druženjem v pozne popoldanske ure. Tako kot vsako leto, so bili udeleženci glasni ves čas programa, kajti, ko se dobijo skupaj po določenem času, si imajo veliko za povedati in prav to je draž takih srečanj: druženje, pogovor, izmenjava energij. Kljub vročini smo vztrajali, se zavrteli ob glasbi skupine Horizont, posedeli ob kavici ali sladoledu v bližnjih lokalčkih ter si ogledali kompleks Term Banovci. Nekateri udeleženci so v popoldanskih urah izkoristili to druženje tudi za obisk krajev v okolici reke Mure, ter lepih vinorodnih predelov Prlekije in se polni lepih vtisov v večernih urah vrnili domov. Srečanje so omogočili ZDUS, Hotel Delfin, Delavska hranilnica Murska Sobota, Zavarovalnica Triglav in Terme Banovci. Dvema upokojenkama, ki sta prav na dan srečanja praznovali rojstni dan, smo čestitali, in ju obdarili z vikend paketom Term Banovci.

Besedilo in foto, Vijola Bertalančič

ZGORNJE PODRAVJE

Dejavni kot »singerica«

Obstaja pregovor, »točen kot švicarska ura« ali pa »zanesljiv in natančen kot singerica«! Takšni so bili tudi člani Kluba upokojenih delavcev Ministrstva za notranje zadeve Maribor, ki so si na poti proti Dravinjski dolini in Halozam ogledali zbirko starih šivalnih strojev. Spomin na tisto svetovno znano »singerico«, s katero so šivale njihove mame, babice ali prababice, je oživel. Vedo, da je v sedanjem času dobra stara singerica, zaradi svoje vrednosti, postala del dedovanja, ki se prenaša iz generacije na generacijo. Občudovali so zajetno zbirko dobro ohranjenih in delujočih šivalnih strojev Singer, ki so jih nekoč poganjale neutrudne noge nekdanjih šivilj. Prisluhli so tudi čudoviti glasbi šivalnih strojev, saj je prav na podlagi teh zvokov nastala Avsenikova Golica. Zavedajo se, da je naravna in kulturna dediščina darilo naših prednikov, zato so si tam nekje na robu naše lepe domovine ogledali tudi lepote in vrednosti, ki jih za svojimi mogočnimi stenami skriva baročni dvorec Štatenberg. Pokukali so tudi v skrivnostni svet nun, ki so živele v samostanu Studenice. Poleg naravnih in kulturnih lepote jih je ta dan spremljala tudi raznovrstna glasba. Tako glasba, ki je prihajala iz šivalnih strojev, kot tudi glasba iz skrinjice na vreteno z žeblički v dvorcu Štatenberg ter glasba starinskih cerkvenih orgel v samostanu Studenice.

Besedilo in foto, Mirko Ploj

Muzej šivalnih strojev je prava paša za oči

Odšli smo na splavarjenje

Drugo soboto v juliju so se bistriški upokoјenci ponovno, kot že tolikokrat doslej, odpravili raziskovati lepote naše dežele. Posavje, pravijo, je vredno ogleda. Če pa izlet začiniš še s splavarjenjem po Savi, toliko bolje.

Postanek na Trojanah in obvezen krof, h kateremu prija vrček dobrega piva, so si naši člani privoščili pri Fontani piva v Žalcu. Prijetna, zlasti pa slastna izkušnja, ni kaj. V bližini Radeč, tik nad znamenitim železnim mostom, so se vkrcali na veličasten splav »flos«, ki jih je popeljal na sproščujočo, dobri dve uri dolgo vožnjo do Zidanega Mostu in nazaj. Dobra družba radeških splavarjev, okusen golaž, domača kapljica, zgovorni flosar Franc Rozman, FS Brusarji in krst zelenca, sicer našega člana, Zvoneta Škrlja, pa bodo udeležencem izleta še dolgo ostali v spominu. Pogled z mogočnega Sevniskega gradu, ki so si ga ogledali, sprehod po mestu, sladkost Melanijine torte in še ogled ene najlepših gotških cerkva v Šentrupertu, so jim oplešali dan. No, najlepša pa je pot domov!

Udeleženci med posvetom

pogled na to obliko dejavnosti z željo, da bi tudi njim priskočila na pomoč država. Po uri in pol so se udeleženci okrogle mize preselili na drugo okroglo mizo na temo »Pomen kulturne dediščine in Evroskepticizem in prihodnost v EU«.

Marjan Malek, foto Feliks Furek

Dovolj časa je bilo tudi za ogled lokalnih znamenitosti

Evropa za državljane v Staršah

Na prireditvah v sklopu projekta Evropa za državljane v Občini Starše, ki so potekale od petka 31. 8. 2018 do ponedeljka 3. 9. 2018, je Društvo upokoјencev Starše izvedlo okroglo mizo na temo delovanja prostovoljnih organizacij in društev. DU Starše je v program Starejši za starejše vključeno že več let in po oceni pokrajinske predstavnice deluje zelo dobro in skrbno, ter izvaja program obiskovanja starejših in jim nudi številne oblike pomoči.

Okrogle mize se je udeležilo ob aktivistkah (vodi jih Majda Geršak) 30 upokoјenk in upokoјencev. Prav tako pa so bile udeležene delegacije društev upokoјencev iz pobratenih občin Male Subotice, Donje Voće iz Hrvaške in DU Marjeta na Dravskem polju. Uvodno misel okrogle mize je podal voditelj Marjan Malek, predsednik DU in podžupan občine Starše. Izvajanje projekta na terenu pa so predstavile Majda Geršak in Zdenka Gajzer, pokrajinska koordinatorica projekta. Direktorica občinske uprave občine, Stanka Vobič, je predstavila delovanje občine na tem področju in nudenju pomoči DU in humanitarnim društvom, ki sodelujejo v projektu z DU na terenu. Župan občine Bojan Kirbiš, ki je pozdravil vse navzoče in se zahvalil za dobro delovanje DU Starše v projektu »Starejši za starejše«, ter pozdravil, koliko prireditev in srečanj opravi DU Starše za svoje člane in starejše v občini. Posebej pa predstavil bodočo izgradnjo doma za starejše v Staršah. V razpravi so tudi predstavniki društev iz Hrvaške predstavili svoj

Obiskali smo Grossglockner

Konec avgusta smo se člani DU Slovenska Bistrica odpravili v čudovit gorski svet Visokih Tur. V zgodnjem jutru smo se popeljali čez mejni prehod Vič, mimo Celovca, nato pa ob reki Moll proti najvišjim vrhovom Avstrije. Naš cilj je bil Grossglockner!

Občudovali smo slikovito razgibano pokrajino in gorske vasice na obeh pobočjih rečne doline. Proti severu se pokrajina vedno bolj spreminja; ledeniška dolina se oži, pobočja so strma, naselja redkejša. Ustavili smo se v Heiligenblutu, eni najlepših gorskih vasic. Ogledali smo si znamenito gotško cerkev, zanimivo pa nam je bilo tudi značilno alpsko pokopališče s samimi železnimi križi. Pot nas je vodila dalje po visokogorski alpski cesti, ki se po strmih pobočju vzpenja do več kot 2000 m višine, v nacionalni park Hohe Tauern. Na višini 2369 m je Kaiser Franz-Josefs Hohe, po domače bi rekli, jama cesarja Franca Jožefa. Tam smo izstopili in se sprehodili po nam čisto drugačnem svetu. Ob cesti so našo pozornost zbuvali številni svizci, simpatične planinske živalce, ki vajene turistov hvaležno pohrustajo vsak priboljšek. Na vrhu se ustaviš in le strmiš. Pred teboj se dviga mogočen vrh Velikega Kleka, (3798 m) ki se ves blešči v soncu in snegu, obkrožajo pa ga mogočne gore, v nebo segajoči vrhovi, tu in tam zaplate snega, ki jih še niso dosegli sončni žarki. Tu se človek zave svoje majhnosti in neprimerljive mogočnosti narave. Pod nami smo se vije ledenik Pastirica, ki mu kljub precejšnji nadmorski višini klimatske spre-

Udeleženci izleta DU Slov. Bistrica

membe ne prizanašajo, zato se iz leta v leto krči. Še vedno smo občudovali prelep gorski svet in se odpeljali do vrha Edelweisspitze (Planikin vrh) kjer gorska cesta doseže najvišjo točko. Z velikim spoštovanjem smo strmeli v s soncem obsijane vrhove, nad katere se je le tu in tam za hip spustil puhasti oblček.

Vračali smo se mimo Bischofshofna, si ogledali smučarske skakalnice in nadaljevali povratek mimo Lienza in Graza. Nepozaben izlet nam bo ostal še dolgo v spominu in doživetje bližine gora nam bo še dolgo lepšalo naš vsakdanjik.

Besedilo in foto, Rozalija Špes

Pikado

Srečanje šestih društev upokojencev, predsednikov in ekip v igranju pikada bivše Občine Trebnje v Veliki Loki je bil dogodek za v anale. Srečali so se DU Trebnje, Šentrupert, Mokronog-Trebelno, Mirna, Veliki Gaber in Velika Loka. Na seji so predsedniki pregledali programe društev, izpostavili nekatere skupne probleme in oblikovali predloge za dobrobit društva. Sočasno je potekalo v Gasilskem domu prijateljsko, meddruštveno tekmovanje mešanih ekip v igranju pikada.

Najboljše ekipe in posamezniki so prejeli pokale in medalje. Prvo mesto je zasedla ekipa DU Trebnje, drugo je bilo DU Mokronog-Trebelno, tretje DU Mirna, četrti Šentrupert in peta Velika Loka. Posamezno je bila najboljša Biserka Režek iz Mirne, pri moških pa Dušan Vrana iz Šentruperta. Tudi predsedniki so se na koncu pomerili v igri pikada. Pokale in medalje je podelil župan Trebnjega Alojz Kastelic in predsednik DU Velika Loka Marjan Rozman. V pozdravnem nagovoru je župan Trebnjega pohvalil naš prostovoljni program Starejši za starejše, ki ga je začela prva uvajati predsednica DU Veliki Gaber Jožefa Štrefelj, zatem pa takoj še Majda Ivanov, predsednica DU Trebnje. V programu deluje

dvanajst prostovoljk iz DU Trebnjega in štiri iz DU Veliki Gaber, slednje obiščejo tudi do sedemdeset članov. V vsakem DU je tudi po ena koordinatorka, vse pa skrbijo, da delo poteka nemoteno. Ob tej priložnosti je podelil župan Občine Trebnje vsem prostovoljkam pisno zahvalo za solidarnost, sočutje, nesebično pomoč in sodelovanje v programu Starejši za starejše. Obenem je poudaril, da se bo zavzel za brezplačen prevoz starejših upokojencev in občanov, ki nimajo lastnega prevoza, k zdravniku ali v trgovino. Županova pobuda je naletela na gromek aplavz. Tudi sam obišče starejše občane in upokojence in vidi, kako nekateri živijo; v slabih razmerah, z nizko pokojnino. Poudaril je, da se morajo vsi starejši veseliti življenja in drug drugemu pomagati in na ta način vzpostaviti dobre odnose. »Taka druženja v društvih so izjemnega pomena, zato je potrebno pritegniti medse tudi tiste, ki so živeli na kmetiji, ki niso praktično nikoli zapustili domačega praga, zdaj pa se udeležujejo takih srečanj,« je zaključil župan. Na koncu je bilo poskrbljeno še za naše brbončice in razmišljala sem, da so tamkajšnje upokojenke kar tekmovala med seboj v peki.

Besedilo in foto, Marija Golob

Udeleženci tekmovanja v pikadu pred gasilskim domom

Nadaljevanje turnirjev v taroku

Postojnsko športno društvo Epic je v hotelu Epicenter v Postojni izpeljalo že deveti tarok turnir od dvanajstih, kolikor je predvidenih za trinajsto klubsko prvenstvo.

Spomnimo, da je bil doslej že petkrat zmagovalec državni prvak Alojz Markič. Tokrat pa je že tretjič slavil Bojan Humar pred Berceotom in Markičem, ki še vedno premočno vodi v skupnem točkovanju in je praktično že letošnji zmagovalec, saj je zbral kar 43 točk, drugo mesto zaseda Cerkničan Matej Kraševac /36 točk/, pred A. Stegelom /31 točk/, sledijo pa Semenič /Vipava/ in Tiselj /Postojna/ s 30 točkami. Deseti turnir bo 2. oktobra, še prej pa bo v soboto, 29. septembra, v Hotelu Epic potekalo 22. odprto prvenstvo Primorsko Notranjske regije, ki je hkrati še Memorial na kar 12 igralcev taroka.

Športno društvo Epic

Potovanje z avtobusom, namestitve in koristne informacije

Kot smo doslej razpravljali v prvih dveh poizkusih koristnih informacij, pripravah in vrstah potovanj z namenom organiziranih srečanj, izkoriščanja dopusta (kaj je že to, ko imamo na voljo večji del leta kot planiranje oddiha od bivalnega okolja, potovanj za spoznavanje drugih kultur in običajev, prireditve, ter sproščanja ob spoznavanju ožjega ali širšega sveta okrog nas?), je potrebno vse to skrbno načrtovati. Še tako dobro planiranje, pripravljane izbora prehrane za potovalni čas, oblačil ter proučevanje ciljev naše poti, vedno ni v celoti odvisno od nas. Je pa zagotovo najpomembnejše prav to. Človek, družinski par, skupina prijateljev, članov društev idr. se najprej odloča o željah, izbira programe in ponudnike turističnih in bivalnih destinacij, nato pa je priporočljivo, da program temeljito prouči in si ustvari temu primerno manjše cilje, svoj osebni program, ki je v celoti usklajen z osnovno ponudbo.

Naredimo si udobno, pomislimo na osebno varnost in zdravje ter sprostitev

Ob tem je ne glede na vremenske napovedi nujno upoštevati geografske posebnosti, vremenske razmere in možne hitre spremembe le-tega ter temu primeren izbor oblačil, obutve ter dodatne zaščite. Kot smo se lahko prepričali v primeru načrtovanja potovanja in bivanja v naši prijateljski sosednji državi izven Evropske unije (EU), dopust v toplicah Laktaši v Bosni in Hercegovini, je najbolj udobno slediti navodilom izkušenega posrednika turističnih potovanj v okviru društev ali klubov. Pri Šaleški pokrajinski zvezi DU Velenje npr. deluje aktiven odbor za turizem, ki pripravi ekonomsko sprejemljive, kakovostne in zanimive ponudbe za različne ekskurzije, turistična potovanja ter večdnevne nastanitve. V napotkih za priprave pravočasno obvestijo udeležence, kaj vse je obvezno in kaj priporočljivo za dober oddih. Če imamo v mislih populacijo ljudi upokoencev, med njimi ali celo številčno tudi invalidne osebe, je koristno preverjanje vseh prijavljenih še dan pred odhodom, natančno določiti kraje (mesta) vstopa npr. na avtobus, natančen vozni red s postanki ter predvidene uestavitve za koriščenje pogostejših osebnih potreb, kofetkanje ter malico. Ob tem ni nepomembno krajše razgibanje izven prevoznega sredstva.

Za potovanje je bolje izbrati udobnejšo in varnejšo vožnjo s sodobnim avtobusom, čeprav je izlet nekoliko dražji.

Ne podajajte se na pot od danes na jutri

A še pred potovanjem je nujno preveriti (in vzeti s seboj na pot) veljavne osebne dokumente, potni list za države izven EU, denarne valute v ciljnih državah, preveriti možnosti koriščenja bančnih kartic slovenskih bank ter varno shranjevanje denarja, dokumentov in dragocenih predmetov (nakit, foto-video tehnika, idr.) Tudi če se odpravljamo na potovanje zdravi, je v teh letih pomembno pomisliti na veljavno evropsko zdravstveno kartico, zdravila ter možnost dietne ali prilagojene prehrane. Prej omenjeni organizator priporoča vsem, ki kakorkoli koristijo zdravila, da jih vzamejo na pot potrebno planirano odmero, koristen je lahko seznam zdravil ter zdravniški izvid o morebitnem posegu ali intenzivnem zdravljenju v zadnjem obdobju. Potniki, ki imajo dioptrijska očala, bi naj imeli s seboj še rezervna, za dobro počutje pa tudi dnevno kozmetiko. Zahtevnejši »turisti«, z raziskovalno žilico, bi naj koristili tudi kakšen slovensko/angleški ali pač kakšen drug preprost slovar tujk, namenjen prav potovanju. Za lažje razumevanje koristi tudi ogled krajev in cilja potovanja na zemljevidu (trasa poti), krajev in zanimivosti (na spletnih straneh), perspektiv ipd.

Vse je v organizaciji in pričakovanju novega, lepega

Manjše skupine, sorodniki, prijatelji, ki bi radi potovali na avtobusnih sedežih čim

bolj skupaj, imeli hotelske namestitve (hotelske spalnice, jedilnice) skupaj, se morda lahko dogovarjajo z organizatorjem izleta pred potovanjem, kasneje pa je to težje ali sploh nemogoče, ker največkrat velja praksa, da kdor prej pripelje, prvi melje ... in dobi sedežni red po sistemu prijav oz. predplačil. In ne nazadnje, morda je predlog na prvem mestu; da bi organizatorji pocenili celotni aranžma, pogostokrat iščejo najcenejše prevozne možnosti, tudi bistveno cenejše hotelske namestitve in s tem povezano ceneno prehrano. Razen morda redkih, preverjenih izjem, je takšen način pogostokrat povezan z razočaranji, ki si jih tudi upokoenci ne bi smeli privoščiti. Slabo vzdrževan, star in zanemarjen avtobus, s slabimi klimatskimi napravami, stisnjenimi sedeži, glasnim agregatom in morda za povrh še arogantnim voznikom in nesposobnim vodnikom je lahko prava katastrofa za dopust in sprostitev željne ljudi. Bolje nič kot zelo slabo in ceneno. Angleški pregovor, nisem tako bogat, da bi poceni kupoval, naj še kako velja tudi v turizmu, počitnikovanju in organiziranem potovanju. Bolje manj in zdravo, kot veliko razočaranje! Zato je najboljšo, kot že v uvodu zapisano, zaupati preverjenim ljudem, turističnim agencijam, prijateljem s tovrstnimi izkušnjami ter se odločiti za varno potovanje in prijetna doživetja, pa čeprav za nekaj več privarčevanega denarja.

Besedilo in foto, Jože Miklavc

S subvencijami Eko sklada do nižjih računov za energijo!

Eko sklad ponuja nepovratna sredstva za naložbe občanov v večjo energetske učinkovitost stavb, in sicer za:

- solarni ogrevalni sistem,
- energijsko učinkovita lesena okna,
- toplotno izolacijo fasade, strehe ali stropa,
- prezračevanje,
- gradnjo ali nakup skoraj nič-energijske stavbe ali nakup stanovanja v novi ali obnovljeni skoraj nič-energijski stavbi,
- celovito obnovo stavbe.

Za centralno ogrevanje pa so na voljo spodbude za:

- kurilne naprave na lesno biomaso,
- toplotne črpalke,
- priključitev na sistem daljinskega ogrevanja,
- vgradnja plinskega kondenzacijskega kotla.

Spodbude za izvedbo posamičnih ukrepov znašajo do 20 % do 60 % priznanih stroškov naložbe, višje pa so v primeru obsežnejše obnove ali za izvedbo najmanj treh ukrepov hkrati. V tem primeru se izračunani znesek nepovratne finančne spodbude, kot je opredeljena za posamezni ukrep, poveča za polovico.

Občani lahko izkoristite tudi možnost nepovratnih sredstev Eko sklada za naložbe v naprave za **samooskrbo z električno energijo**, ki električno energijo proizvajajo z izrabo sončne energije.

Na voljo so tudi nepovratna sredstva za **skupne naložbe pri obnovi večstanovanjskih stavb**, in sicer za naslednje ukrepe:

- toplotna izolacija fasade,
- toplotna izolacija strehe ali stropa,
- optimizacija sistema ogrevanja ali
- obsežna energetska prenova in
- zamenjavo stare oziroma starih kurilnih naprav v skupni kotelovnici.

Upravičenci lahko pridobijo pravico do nepovratnih sredstev v višini od 20 % do 40 % priznanih stroškov naložbe. Dodatna nepovratna finančna spodbuda je na voljo za izdelavo projekta za izvedbo del in nadzor projekta. **Prejemnikom denarne socialne pomoči se krije njihov celoten delež naložbe.**

Občanom je lahko pri odločanju za naložbo in izpolnjevanju vloge za Eko sklad v pomoč **brezplačno energetske svetovanje**, ki ga ponujajo usposobljeni svetovalci v državni **mreži ENSVET**, financirani s strani Eko sklada. Za obisk v eni od lokalnih pisarn, ki so vzpostavljene po vsej državi, se lahko občani naročijo na spletni strani www.ensvet.si ali na brezplačni telefonski številki 080 1669.

Za prejemnike redne denarne socialne pomoči ali varstvenega dodatka so na voljo tudi **nepovratne finančne spodbude za celotni strošek zamenjave starih kurilnih naprav na trdna goriva z novimi kurilnimi napravami na lesno biomaso**, in sicer v stanovanjskih stavbah na območju Mestne občine Celje, Občine Hrastnik, Mestne občine Kranj, Mestne občine Ljubljana, Mestne občine Maribor, Mestne občine Murska Sobota, Mestne občine Novo mesto, Občine Trbovlje in Občine Zagorje, ki imajo sprejet Odlok o načrtu za kakovost zraka.

Za socialno šibke občan se izvaja še **projekt ZERO** – zmanjševanje energetske revščine občanov. V okviru tega lahko prejemniki redne denarne socialne pomoči ali varstvenega dodatka zaprosijo za obisk energetskega svetovalca na domu, ki jim nudi brezplačni nasvet za zmanjšanje porabe energije in vode, zraven pa dobijo še brezplačni paket materialov v vrednosti najmanj 50 EUR. Postopek se začne na centru za socialno delo, kjer se, ki so upravičene osebe, pri strokovnem delavcu prijavijo za paket in obisk svetovalca ENSVET.

Eko sklad ponuja tudi **ugodne kredite** za vse zgoraj naštetih ukrepe in tudi druge okoljske naložbe.

EKO SKLAD

SLOVENSKI OKOLJSKI
JAVNI SKLAD

30 %

vrednosti vaše
investicije v
povprečju krije
spodbuda

**SUBVENCije,
KREDITI IN
SVETOVANJE
ZA NALOŽBE
V ENERGETSKO
VARČNO
PRIHODNOST.**

Spoštovane bralke in bralci,

ko pišem tale prispevek nova vlada še ni bila potrjena, ko ga boste brali pa najbrž že bo. Kakršenkoli drugačen zaplet bi bil veliko presenečenje. Ali bodo cilji glede stabilnosti in obljubljenih dostojnih pokojnin pod novo vlado uresničeni ali ne, je stvar koalicijske pogodbe. Ne verjamem, da je ta kakšen posebej zanesljiv dokument, saj celo predstavniki koalicijskih strank izjavljajo, da sporazum, ki so ga sklenili ne gre jemati preveč resno in da ni nujno, da se bodo ukrepi, ki so v njem zapisani tudi uresničili. Lepa reč, volivci pa mislijo, da so bila koalicijska pogajanja zelo resna zadeva. Saj vendar ne temelji celotna koalicija na sporazumu, ki je le ničvreden kos papirja? Kakorkoli že, v tem kosu papirja je zapisanih kar nekaj lepih besed glede prihodnosti pokojninskega sistema. Med drugim tudi to, da bodo lahko upokojeanci po upokojitvi še naprej delali, ne da bi jim bila zmanjšana pokojnina. Obeta se dvig vdovskih pokojnin, nova seniorska olajšava in tudi dvig minimalne pokojnine. Napovedano je izredno usklajevanje pokojnin in posebne spodbude za vključitev zaposlenih v dodatno pokojninsko zavarovanje. Tudi letni dodatek naj bi bil višji. Posebej zanimiva je napoved, da bo odstotek za odmero pokojnine za nove upokojeance višji kot je danes. Postopoma naj bi dosegel 63%. Priznal se bo tudi višji odmerni odstotek za skrb za otroke. Še posebej spodbudno je, da naj bi to začelo veljati že 1.1.2019. Torej čez slabe štiri mesece! Verjamete? Kaj pa bo s tistimi upokojeanci, ki jim je bila pokojnina odmerjena po starem, torej z nižjimi odstotki in z malusi? Bodo ostali na istem ali se za njih tudi pripravlja kakšna sprememba? Če se ne, potem se bodo krivice med starimi in novimi upokojeanci še poglobile. Koalicijski partnerji o tem molčijo. Molk je lahko posledica tega, da ne vedo in ne znajo, ali pa se med seboj ne morejo uskladiti. Z veliko verjetnostjo lahko trdim, da odgovorov še na mnoga druga vprašanja, ki so povezana z upokojeanci, enostavno ni. Manjka tudi finančna ocena, koliko bodo

vs ti ukrepi stali. Ko bodo izračuni narejeni, se bo finančni minister prijel za glavo. Zapisati nekaj kot obljubo in pri tem ne vedeti kakšne bodo finančne posledice, je neodgovorno zavajanje ljudi. Srce parajoča skrb za upokojeance je nekatere stranke držala samo do volilnega dne. Ko so se začeli pogovarjati o delitvi plena oziroma ministrskih mest, so namesto sociale in upokojeancev raje izbrali ministrstva kjer je manj skrbi in več denarja. Kakšno sprenevedanje!

Še eno področje bo trd oreh za vladajoče. Dolgotrajna oskrba! Slovenija je edina izmed članic EU, ki dolgotrajne oskrbe nima sistemsko urejene. Ampak to seveda ni oviralo prejšnje vlade, pa tudi še katere pred njo ne, da v Bruselj ne bi pošiljala vsako leto istih poročil v katerih je obljubljala, da je dolgotrajna oskrba tik pred udejanjenjem. Zakon je že napisan, vse je dogovorjeno, samo še nekaj nujnih opravkov, pa bo zadeva pod streho. In tako je iz leta v leto. Menda je zakon res že pripravljen, ampak nikakor se ne morejo zmeniti,

kdo bo pokrila dodatne stroške, ki bodo s tem nastali. Skupnost centrov je na vlado poslala ogorčeno pismo v katerem opozarja, da so predlagane rešitve slabe.

Kaj torej lahko pričakujete v nadaljevanju? Žal nimam preveč vzpodbudnih besed. Iz koalicijskih dokumentov ne izhajajo, da se bodo reševanja pokojninske problematike lotili sistematično in po pameti. Brez repa in glave je natresenih nekaj ukrepov, ki so sicer všečni, ampak brez realne možnosti za uresničitev. Na dnevnem redu ostajajo popolnoma ista vprašanja kot jih poslušamo že nekaj let. Razlika je samo v tem, da jih bo sedaj reševalo več strank, kar pomeni še večjo verjetnost, da rešitve ne bodo dobre ampak bodo le neokusna mešanica različnih interesov.

Dragi upokojeanci in upokojenke! Kljub temu, da sem kritična do tega, kako mačehovsko se koalicija obnaša do upokojeancev, vam v prihodnosti predvsem želimo zdravja in dobre volje.

*Vaša Evropska poslanka,
Romana Tomc*

SOBIVAMO

Program
Vseživljenjsko
učenje

Magični lik 1 (vodoravno in navpično)

1. Navadno gre za naraven ..., 2. okusen dodatek jedem, 3. Sušnik, 4. Volkulja iz knjige o džungli, 5. Zvest podanik

1	2	3	4	5
2				
3				
4				
5				

Magični lik 2

1. Zlatnik, 2. Zarezanine, 3. Pevec Braco, 4. Pripor, zapor, 5. Črnilo (ljudsko)

1	2	3	4	5
2				
3				
4				
5				

Rešitev iz prejšnje številke:

1. lik vodoravno in navpično 1. Mekos, 2. Etapa, 3. Kalin, 4 Opiat, 5. Santa
 2. lik vodoravno in navpično 1. Sekos, 2. Eleat, 3. Kelti, 4. Oates, 5. Stisk

V uredništvo smo prejeli 45 rešitev, od katerih je bilo 37 pravilno rešenih magičnih likov. Izžrebali smo tri knjižne nagrade avtorja Edvarda Progarja, Vse o športu. Nagrade prejmejo: Rozalija Mahnič iz Kranja, Peter Novak iz Celja in Angelca Bohinc iz Radovljice.

Nagrajencem iskreno čestitamo!

POMEMBNI DNEVI V OKTOBRU

1. oktober – Svetovni dan starejših

Generalna skupščina je z resolucijo A/RES/45/106 14. decembra 1990 določila 1. oktober za svetovni dan starejših oseb. S tem dnevom je želela poudariti pomembnost spoštovanja in skrbi za starejše.

Prvi teden v oktobru: Svetovni teden otroka

Po sprejetju Konvencije o pravicah otrok leta 1989 je Generalna skupščina pozvala države, da določijo poseben dan, ki bo opominjal na pomembnost blaginje otrok. V Sloveniji so v ta namen določili celotni prvi teden oktobra.

2. oktober – Mednarodni dan nenasilja

15. junija 2007 je Generalna skupščina razglasila 2. oktober za mednarodni dan nenasilja in pozvala vse države članice, organizacije v okviru sistema OZN, regionalne ter nevladne organizacije in posameznike, da naj ta dan primerno počastijo ter razširijo sporočilo o nenasilju. Pobuda za resolucijo, s katero so določili mednarodni dan nenasilja, izvira iz deklaracije, ki je bila sprejeta na mednarodni konferenci na temo miru, nenasilja in omogočanja – Gandijeve filozofije za 21. stoletje. Mahmata Gandi se je rodil 2. oktobra 1969.

Prvi ponedeljek v oktobru – Svetovni dan bivalnega okolja

Leta 1985 je Generalna skupščina na priporočilo komisije za človekove pravice določila prvi ponedeljek v oktobru za svetovni dan bivalnega okolja. S tem dnem se želi poudariti pomembnost človeških naselij in pravico vseh ljudi do zavetišča. Namen dne je tudi opomniti svet na kolektivno odgovornost za prihodnost človekovega habitata.

Druga sreda v oktobru – Mednarodni dan preprečevanja naravnih nesreč

22. decembra 1999 je Generalna skupščina drugo sredo v oktobru določila za mednarodni dan preprečevanja zmanjševanja naravnih nesreč. S tem je želela poudariti pomen globalne kulture za zmanjševanje naravnih nesreč in povečati pripravljenost za preprečevanje ter lajšanje teh nesreč.

9. oktober – Svetovni dan pošte

Vsako leto se 9. oktobra praznuje svetovni dan pošte. Na ta dan so v švicarskem Bernu leta 1974 ustanovili Univerzalno poštno unijo. V različnih državah se na ta dan predstavijo poštni uradi ali promovirajo nove poštno storitve in izdelke.

10. oktober – Svetovni dan duševnega zdravja

Prvič so svetovni dan duševnega zdravja obeležili 10. oktobra 1992. Na začetku je bila to letna aktivnost Svetovne federacije za duševno zdravje. Kasneje so ta dan tudi uradno določili za svetovni dan duševnega zdravja.

16. oktober – Svetovni dan hrane

16. oktobra leta 1945 je bila ustanovljena Organizacija ZN za prehrano in kmetijstvo (FAO), zato ta dan vsako leto praznujemo kot svetovni dan hrane. Namen praznovanja tega dneva, ki so ga leta 1979 ustanovili na konferenci FAO, je povečati zavedanje o svetovnih prehrambenih problemih in spodbuditi boj proti lakoti ter revščini.

Edvard Progar,

(1932) je Ljubljčan in Postojčan. Ljubljčan z Viča (Tržaška 38), kjer je preživel svoje otroštvo. Izhaja iz delavske družine. Njegova starša sta bila delavca v znameniti tovarni Ilirija, njegovi sosede pa so bili prav tako zanimivi in znani ljudje. Violinist Igor Ozim, težkoatlet Jamšek, pa Ivo Bajec, dolgoletni radijski urednik in novinar in šahovski vele mojster, pa znana umetniška družina Potokar (Stane, Lojze in Majda), in ... Leon Rupnik, jugoslovanski general, komandant slovenskega domobranstva in nekaj časa župan Ljubljane, ki je stanoval preko ceste v tovarniški vili (Ilirija.) Vojni čas je Edvard preživel v deškem vzgajališču v Mostah, vse do konca 2. svetovne vojne. Vzgoja tam je bila strogo krščanska. Ministriral je in spominja se, da so morali večkrat dnevno moliti. Bolj kot karkoli drugega si je želel postati trgovec! Čeprav ga je učna doba previharila od avtoličarja, kleparja, vodovodnega inštalaterja in mehanika, se mu je njegova mladostna želja kasneje tudi uresničila. Po učni dobi je bil poslan v Brežice na trgovsko poslovodski tečaj, ki ga je končal z odličnim uspehom, nato pa se je zaposlil v *Minotu*, v miličniški trgovini kot pomočnik, nato pa je bil z odločbo premeščen v Ilirsko Bistrico, za poslovodjo miličniške menze. Vmes je postal še bolničar in delal na Onkološkem inštitutu, dokler ni dobil poziva za službo v kadrovskega roka, ki pa ga je prekinila bolezen črevesja. Po vrnitvi domov je dobil zaposlitev kot poslovodja v trgovini v bližnji Planini in malo bolj oddaljenem Hruševju. V trgovski stroki se je izobraževal še naprej in se povzpел do mesta sekretarja in vodje kadrovske službe v

podjetju *Nanos*. Po letu 1970 je bil imenovan za direktorja Postojnskih gostinskih obratov, nato pa leta 1981 za predsednika *SZDL Postojna* in predsednika Strelske zveze Slovenije, kasneje pa je bil dolgoletni sekretar zveze. Od leta 1955 je poročen s Tončko, ki je prav tako trgovka, v zakonu pa so se jima rodila dva otroka. Sin Edvard ml. in hči Karmen. Ima tudi štiri vnuke, Eneja, Danajo, Urško in Ajdo. Po upokojitvi leta 1990 je bil osem let predsednik postojnskega društva upokojencev, ki je po njegovem prepričanju najboljše društvo v Južno Primorski PZDU, še posebno na športnem področju, saj ima kar 1400 članov. Nekako v tistem času je Progar organiziral srečanje vseh slovenskih upokojencev v Postojni, kjer se jih je zbralo kar 17.000. To je bilo prvo tovrstno srečanje na Primorskem! Bil je tudi predsednik športne komisije za

J. Primorsko PZDU, na športnih tekmovanjih pa je nastopal v kegljanju, streljanju in šahu, pa v igranju kart: taroku, trešetu in briškoli; v glavnem pa se je takim srečanjem posvečal kot vesten organizator. Vrsto let je bil Edvard Progar tudi predsednik Postojnskih brigadirjev, ki so včlanjeni v klub brigadirjev Slovenskega Primorja in Istre in ki v enajstih občinah združuje okrog tisoč brigadirjev vseh generacij. Samo v Postojnski jih je okoli dvesto. Ponosen je, ko pove, da je bil udeleženelec treh Mladinskih delovnih brigad in prav te dni je dobil v spomin na ta dogodek v dar spominsko majico. Športu je zapisan več kot sedemdeset let! Bodisi kot tekmovalec ali kot organizator športnih srečanj in trener. Vsakomur rad pove, da sodi med tiste redke strokovnjake, ki so zaslužni za vzpon našega Olimpijca, domačina, Rajmonda Debevca. Progar je že več kot dvajset let predsednik Športnega društva Epic, ki ima dve sekciji. Strelsko, v kateri že več kot 40 let organizirajo dopisno strelsko ligo, ter tarok sekcijo, katere član je tudi aktualni državni prvak, Alojz Markič. Skoraj deset let mineva od tedaj, ko je napisal športno knjigo z naslovom *Vse o športu*, ki je v nekem smislu enciklopedični brevir skozi zgodovino športa na Postojnskem.

Med številnimi priznanji, ki jih je prejel za svoje 70 letno predano delo športu, izstopata dve državni odlikovanji, Bloudkova plaketa, priznanje Strelske zveze Jugoslavije in Strelske zveze Slovenije, priznanje Mednarodnega olimpijskega komiteja, priznanje Občine Postojna in pa seveda plaketa Zveze društev upokojencev Slovenije.

Anton I. Krč

Za rojstne dneve pravijo, da jih je treba doživeti in praznovati, saj smo lahko srečni, da smo zdravi in živi. Tega načela se drži skupina znanih Slovencev, ki že trideset let praznujejo rojstne dneve. Vsakokrat jubilat povabi vseh šest, ki jih je ostalo, na družabno kosilo, kjer vržejo na mizo »vražje podobice« in tako sledi tradicionalni trešet z briškolo, sledijo še pogovori in obujanje spominov, obiščejo pa tudi kak nov kraj, ter se fotografirajo za osebni arhiv.

In kateri so ti znani Slovenci? Edvard Progar, ki je pobudnik teh srečanj, iz Postojne, sicer Ljubljčan, nekoč predsednik in dolgoletni sekretar Strelske zveze Slovenije, sodnik in trener (prvi trener Olimpijskega prvaka Rajmonda Debevca), ki je vso svojo kariero bolj ali manj posvetil športu, spisal pa je tudi obširno športno knjigo *Vse o športu*. Drugi je Branko Fatur iz Prestranka, vsestranski športnik in športni novinar Primorskih novic in Radia Koper, pa Janko Požar iz Postojne, eden najboljših postojnskih

strelcev in organizatorjev, sodnik Zoro Oražem iz Portoroža, strelska legenda, sodnik, trener in oče »naj strelke« Renate, Henrik Valentinčič iz Deskel, dolgoletni predsednik tamkajšnjih strelcev, predsednik strokovnega sveta pri SZS ter edina ženska, Olga Knez iz Sežane, novinarka, matičarka sežanske občine in ena izmed najboljših strelk s pištolo in večkratna zmagovalka mnogih turnirjev.

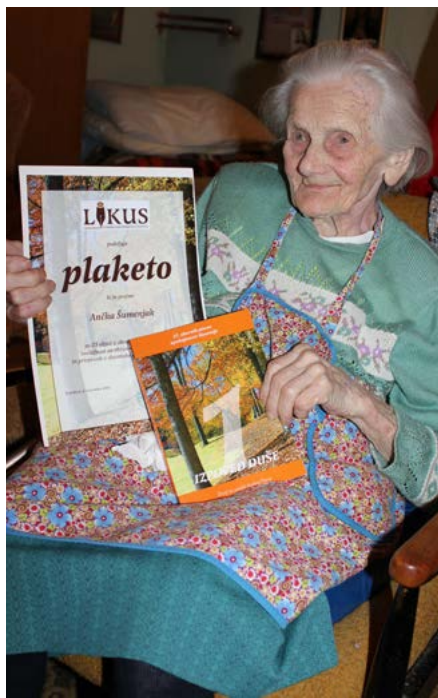
ŠD Epic

V slovo ljudski pesnici Ančki Šumenjak

V Jarenini, blizu Maribora, smo se 11. julija 2018, tik pred njenim 96. rojstnim dnevom, poslovili od ene najstarejših upokojenk v Sloveniji, ljudske pesnice Ančke Šumenjak, ki je bila od leta 1994 članica Literarnega kluba upokojencev Slovenije. V letošnjem 29. Zborniku LIKUS-a bo že 25 objavljeno njeno besedilo. Za zasluge za ohranitev ljudske besede in za prispevek v slovensko kulturno zakladnico je na zboru članov v Topolšici leta 2016 prejela tudi plaketo za do takrat 23 objav v zbornikih. Leta 1999 je postala častna občanka Občine Pesnica, saj je s svojim literarnim poslanstvom ponesla glas o Jarenini širom po Sloveniji, pa tudi preko njenih meja.

Ančkine pesmi in zgodbe, ki so v veliki večini osebno izpovedne oz. napisane po lastnih izkušnjah, občutjih in doživetjih (marsikatero besedilo tudi uglasbeno), izdane v štirih pesniških zbirkah (Natrgani cvetovi – 1972, Zemlja in pesmi – 1974, Pesmi med žetvijo – 1980, S pesmijo v

Ančka Šumenjak ob sprejemu plakete LIKUSa

srcu – 2016), jo predstavljajo kot kleno kmečko ženo, ki ji tudi najhujše življenjske preizkušnje niso mogle do živega. Tako jo je ohranila v spominu tudi cenjena slovenska pesnica Neža Maurer, ki je kot urednica literarne priloge Pisana njiva v Kmečkem glasu prva objavila njene verze. 25. maja 1941, na začetku 2. svetovne vojne, jo je ljubezen iz Hlavčih njiv pod Blegošem preselila v Jareninski Vrh, kjer sta z možem Antonom, izjemnim čebelarjem, svojim šestim otrokom: Antonu, Jožici, Mariji, Anki, Francu in Danici, ustvarila varen dom, v katerega so se vračali tudi potem, ko jih je po težki bolezni leta 1975 zapustil oče. Ob svojih hčerkah Anki in Danici je Ančka kot marljiva čebelica nadaljevala z delom na srednje veliki kmetiji ter ob pomoči ostalih otrok gospodarila naprej, vse do 6. julija 2018, ko je za vedno zaspala v hčerkinem naročju. Želimo ji spokojen počitek v jareninski zemlji.

Silvestra Brodnjak

NSU Prima

Skuter NSU Prima je bila v sredini šestdesetih let zelo priljubljeno motorno kolo v nekdanji skupni državi, zlasti zaradi cenovne dostopnosti. NSU-Werke v Neckarsulmu je prvo Primo D poslal na trg leta 1956. Do konca proizvodnje leta 1964 je bilo izdelanih 160.645 NSU skuterjev pod tem imenom. Osnovni model Prime je tehnično v večji meri ustrezal zadnji različici proslavljene Italijanske Lambrette. Imela je togo jekleno ogrodje in gumijaste blaznice, precej dvignjen sprednji ščit iz pleksija in dva resonančna sedeža. Bočne pokrove je bilo enostavno odstraniti tako kot pri podobnih modelih ostalih skuterjev (Vespa in Lambretta). Kot pri Lambretti je bil motor nameščen tudi znotraj obloge pred zadnjim kolesom. Zadnje kolo je bilo vpeto na ročico z vijačno vzmetjo in hidravličnim blažilcem. Kolesa so bila zamenljiva, tako da je bilo mogoče standardno rezervno kolo namestiti spredaj in zadaj. Dvotaktni motor z ventilatorjem je imel prostornino 146 ccm in 6,2 km. Tristopenjski menjalnik se je preklapljal z vrtljivim ročajem na levi strani krmila. Naj-

višja hitrost je bila 80 km/h, vzpenjanje v prvi prestavi pa je zmoglo več kot 30 % naklon.

Leta 1957 NSU predstavi Primo V »Five Star«. Zunanosti niso kaj prida spreminjali, zato pa so ji vgradili močnejši 175 ccm motor, ki je zmogel 10 km. Druge izboljšave so vključevale štiristopenjski nožni menjalnik, kardanska gred pa je ostala enaka. Armaturna plošča z merilnikom hitrosti, vgrajeno uro in indikatorjem goriva je bila posodobljena in bolj pregledna. Sprednji blatnik je krasila standardna luč z meglenko. Opcija je bila še enoseda ali dvoseda Prima.

NSU Primo so od leta 1961 dalje sestavljali tudi v tovarni Pretis pri Sarajevu pod imenom NSU – Pretis. Takratna zvezna vlada namreč ni dovoljevala uvoza sestavljenih motociklov. V Pretisu so tako sestavljali NSU Max in skuter Primo za jugoslovanski trg (model Max le za takratno prometno milico in potrebe JLA). V letih 1961 in 1963 je matični proizvajalec NSU iz Jugoslavije uvažal sestavljene Maxe v Nemčijo. Sredi šestdesetih let je NSU

NSU - Prima 1956, model D-1

prenehal s proizvodnjo motornih koles in se je posvetil le še avtomobilom in mopedom. Pretis pa je vrata svoje proizvodnje zaprl leta 1967.

Starejši pešci varni v prometu

Zveza društev upokojencev Slovenije za preventivo starejših oseb v cestnem prometu

OSEM PRIPOROČIL ZA VARNO PEŠAČENJE

1. Vedno hodim po pločniku. Če ga ni, hodim ob robu cestišča ob levem robu, tako da me nasproti vozeče vozilo vidi.
2. Cesto vedno prečkam na označenih prehodih za pešce, kjer je semafor pa ob zeleni luči. Preden jo prečkam, se sam prepričam o varnosti, pogledam levo desno in še enkrat levo. Nikoli ne izsiljujem prednost, temveč z roko nakažem prečkanje ceste in počakam, da mi voznik odstopi prednost.
3. Sem viden, še posebej ob slabši vidljivosti in ponoči nosim svetla oblačila in vedno uporabim odsevnik. Če ga nimam lahko uporabim lučko ali mobitel, še posebej če hodim ob cesti ponoči izven naselja.
4. Ko peljem vnuke na sprehod, jih vedno držim za roko, ko hodimo ob cesti. Otrokom ne dovolim, da se igrajo na ali ob cestišču.
5. Kadar pijem alkohol, se mi zmanjša sposobnost za ustrezno presojo, upada mi zaznava in fizična sposobnost, zato ne pešačim, ampak raje pokličem taksi ali prijatelja za prevoz.
6. Upoštevam in spoštujem prometne predpise, ne hodim tam, kjer je prepovedano pešačenje.
7. Na avtocesti ne pešačim in se ne zadržujem izven vozila ob cestišču. V primeru kritičnega dogodka poskrbim za svojo varnost in se umaknem na varno za zaščitno ograjo.
8. Udeležujem se delavnic in drugih usposabljanj na temo varnosti starejših oseb v prometu ter redno obnavljam znanje.

Vir: Javna agencija RS za varnost prometa.

Projekt sofinancira Javna agencija Republike Slovenije za varnost prometa.

Pojasnili uredništva

Pod fotografijo, ki je bila v juljsko – avgustovski številki revije objavljena ob prispevku Tržiški upokojenci in novosti v prometu, je bil naveden napačen avtor. Fotografijo je posnel Dušan Meglič, za kar se mu opravičujemo.

V majski številki revije ZDUSplus smo na strani 29 pisali tudi o Volilnem zboru članov PZDU Maribor. V uvodu je zapisano, da je predsednik ZDUS Janez Sušnik, ko je spregovoril o Vzajemnem posmrtninskem skladu dejal: »Kolikor je prihodkov, toliko je lahko odhodkov. V preteklosti so si nekateri iz tega sklada lepo delili denar, o njegovi dokončni usodi bomo govorili na našem zboru

junija. Naši člani so namreč vanj redno vplačevali, a je denarja premalo, da bi ga lahko dobili vsi upravičenci, saj dolgoročno ni podprt s sredstvi.«

V resnici pa je predsednik ZDUS dejal:

»Ko sem prevzel to funkcijo, sem se najprej lotil finančnega poslovanja. Glede posmrtninskega sklada pa samo to: »Dokler nismo dali delati izračunov, so se sredstva iz njega lepo delila. A kolikor je prihodkov, toliko je lahko odhodkov. Tako je s tem skladom, o katerem bomo na zboru še razpravljali, saj so ljudje vplačevali, mase pa ni, da bi vsi lahko dobili...«

Za napačno razumevanje zapisanega se bralcem opravičujemo.

JESEN JE PRAVI LETNI ČAS ZA OBISK THERMANE LAŠKO

2. 9.–23. 12. 2018

Koda:
ZDUSplus

6 dni/5 noči, polpenzion že od 43,20 € na dan/osebo*

*v terminu 1. 9.–30. 9. še **dodatni 15 % popust** za imetnike Zlate kartice Thermana cluba

*v terminu od 3. 10.–23. 12. 2018 **dodatni 15 % popust** za obiskovalce F3ŽO

Skrivnostna moč laških termalnih vrečev je bila poznana že starim Rimljanom. Danes Thermana Laško, nekoč poznana kot Zdravilišče Laško, predstavlja enega najsodobnejših centrov zdravstvenega in wellness turizma. Na temeljih blagodejne zdravilne termalne vode Laško in z dediščino bogate več kot 160-letne tradicije skrbijo za zdravje in dobro počutje vseh gostov.

NA ODDIH ALI KOPALNI IZLET V LAŠKO

V Thermano Laško se lahko odpravite bodisi na prijeten oddih bodisi na enodnevni kopalni izlet, pri čemer sta vam na voljo kar dva bazenska kompleksa.

Vsem, ki želite več miru in prijetnega pomirjujočega okolja, priporočamo obisk bazenov v hotelu Zdravilišče Laško. Vsem tistim, ki si želite več vodnih atrakcij, pravega vodnega vrveža in boste s sabo na izlet morda pripeljali tudi mlajše generacije, pa svetujemo obisk Termalnega Centra v hotelu Thermana Park Laško. Ta se nahaja pod veličastno odpirajočo se stekleno kupolo, ki v letošnjem letu beleži prvo desetletje nepozabnih vodnih doživetij.

Laško je tudi pivovarsko mestece, ki ga odlikuje tudi bogata čebelarstva dediščina. Svoj izlet tako zaokrožite tudi z obiskom kakšne od znamenitosti mesta Laško in njegove okolice.

Dobrodošli v Laškem, kjer boste lahko spoznali mnogo lepega.

SE VIDIMO NA F3ŽO?

Thermana Laško bo tudi letos prisotna na Festivalu za III. življenjsko obdobje, ki se bo v Cankarjevem domu odvijalov terminu 1. do 3. 10. 2018. Vljudno vabljeni, da obiščete njihovo stojnico, kjer boste dobili vse informacije o destinaciji.

Pripravljajo pa tudi dodatni **15 % festivalski popust** za namestitev.

Ni vedno treba, da ste sam svoj mojster

Da je dom vzdrževan in varen morate marsikaj postoriti sami: zamenjati varovalko, priviti tečaj ... Vendar, ko potrebujete nujno popravilo vhodnih vrat, popravilo vodovoda ali ogrevalnega sistema, ko morate ukrepati hitro ali pa tvegate še večjo škodo, ni treba biti sam svoj mojster. Pomaga lahko asistenca za dom. Preberite, kaj je domska asistenca in kateri najpogostejši vzroki, zaradi katerih se zavarovanci obračajo na asistenčni center Zavarovalnice Triglav.

Kaj je domska asistenca?

Zavarovanje domske asistencije lahko sklenete pri požarnem zavarovanju z izlivom vode ali pri zavarovanju stanovanjskih premičnin. Krije 2 delovni uri izvajalca obrtniških storitev in njegove potne stroške v celoti.

Vključeno pa je tudi v vse pakete zavarovanja DOM. Krije 2 delovni uri in pol izvajalca, potne stroške v celoti, pri paketih B in C pa še do 10 evrov potrošnega materiala.

Z zavarovanjem asistencije za dom oziroma domske asistencije vam je na voljo:

- nujna pomoč obrtnikov, naš asistenčni center sodeluje z več kot 200 različnimi izvajalci,
- storitve varovanja doma, na primer varovanje doma zaradi vloma,
- prevoz in začasna namestitve, prevoz od doma do začasne namestitve, ki jo lahko potrebujete, če recimo poplava uniči vaše stanovanje, v katerem ne morete bivati, dokler ga ne sanirate,
- odpiranje vhodnih vrat, zaradi okvare ključavnice,
- informacije o začasni selitvi, o veterinarskih storitvah, o storitvah drugih strokovnjakov za popravila,
- posredovanje informacij zavarovancu oziroma upravičencem informacij o postopku reševanja posledic nujnega primera.

Zavarovanje domske asistencije v enem zavarovalnem letu zagotavlja storitve za največ 6 nujnih primerov. To so nenadni in nepričakovani dogodki, ki se zgodijo doma in bi brez hitrega ukrepanja lahko povzročili dodatno škodo.

Kako do domske asistencije?

Poudarek: /Asistenčni center je 24 ur na dan in vse dni v letu dosegljiv na brezplačni telefonski številki 080 2864./

Enostavna prijava primera je zdaj omogočena tudi v aplikaciji Triglav Asistenca. Ob prijavi center potrebuje vašo mobilno telefonsko številko, kamor prejmete SMS sporočilo o napotitvi pooblaščenega izvajalca. Prejmete tudi njegove podatke, da se lahko uskladite glede obiska.

Katerih primerov je največ?

Sodelavci asistenčnega centra navajajo 5 najpogostejših primerov, ko ljudje potrebujejo pomoč asistencije doma:

1. Okvara vodovodnih inštalacij:

Največkrat gre za najrazličnejša zamakanja na zunanjih ali vgrajenih vodovodnih ceveh v stanovanju. Asistenca pošlje izvajalca, ki oceni težavo. Po potrebi zamenja tesnila na poškodovani cevi, cev zamenja ali namesti novo, če stare ni več možno popraviti.

Opozoriti pa je treba še na samo zavarovanje doma. Eno je asistenčna pomoč obrtnikov, možno pa je, da bo nastala dodatna škoda. Obrtnik bo popravil cev, z zavarovanjem izliva vode pa bo krita nastala škoda. To velja, če se cevi ali naprave poškodujejo ali zamašijo. Toda le, če tovrstne naprave in cevi ustrezno ter redno vzdržujete.

2. Okvara kanalizacijskih napeljav

Pogosti so primeri, da se zamašijo kanalizacijske cevi oziroma odtoki. Izvajalec asistencije vam bo pomagal s čiščenjem oziroma odmaševanjem najrazličnejših kanalizacijskih odtokov in pripadajočih cevi. Od težavnosti vsakega primera je odvisen izbor orodja. Tako je pri zamašitvi kanalizacijskih cevi dodatno krita tudi ena intervencijska ura obratovanja stroja in strojnika/tehnika. Stroški tako kompleksne intervencije so lahko višji od 250 evrov in jih v celoti pokrije zavarovanje domske asistencije.

3. Okvare ogrevalnega sistema

Večinoma so to okvare gorilnikov, pogosto pa na najrazličnejše načine puščajo tudi ventili radiatorjev ali ti slabo delujejo. Pri radiatorjih v večini primerov mora obrtnik v celoti odzračiti ves sistem in ga napolniti z vodo do priporočenega pritiska.

4. Poškodba oken

Največkrat okna poškoduje veter oziroma prepih, pogost vzrok pa je tudi vlom oziroma poskus vloma. Asistenca pošlje steklarja, ki izmeri poškodovano steklo, namesti začasno zaščito in ga nato zamenja z novim steklom. Dobro je vedeti: paketa B in C zavarovanja DOM vključujeta tudi kritje za nevarnost razbitja stekel. Višina kritja znaša do 500 evrov pri paketu B oziroma do 1000 evrov pri paketu C. Če nimate sklenjenega zavarovanja stekel, boste morali strošek stekla poravnati sami.

5. Popravila vhodnih vrat:

Pri vhodnih vratih gre za dve pogosti težavi: okvaro ključavnice in poškodbo ključavnice zaradi poskusa vloma. Izvajalec oceni, ali je možno le popravilo ključavnice ali pa jo je treba zamenjati.

Vsem petim opisanim primerom je skupno, da nastala težava vpliva na kakovost vašega bivanja, da morda ne veste, kako in s čim težavo ustrezno popraviti ali kje hitro dobiti pravega mojstra. Zato je dobro, da veste, kam se lahko obrnete in kje poiščete pomoč.

Več nasvetov o tem, kako poskrbeti za varnost doma in na cesti, si preberite na portalu www.vsebovredu.triglav.si

Življenje se meri v doživetjih

Zavarovanje
sklenete brez
dodatnih vprašanj
o zdravstvenem
stanju.

Nezgodno
zavarovanje za
starejše

DEDI,
ŠE VELIKO STVARI
ME ~~MORAS~~ NAUČITI
JURE

Vse bo v redu.

triglav

www.triglav.si

Sproščeno kamorkoli

Z ZAVAROVANJEM TUJINA.

Za sproščena potovanja sklenite zavarovanje za tujino z medicinsko asistenco. Sebi in svojim najbližjim boste zagotovili dodatno varnost v primeru zdravstvenih težav in kritje morebitnih stroškov zdravstvenih storitev, ki bi ob tem nastali.

☎ 080 20 60

VZAJEMNA